

Új kihívások és megoldások a heterociklusos kémia területén

MTA Kémiai Osztály, felolvasó ülés, 2012. december 11.

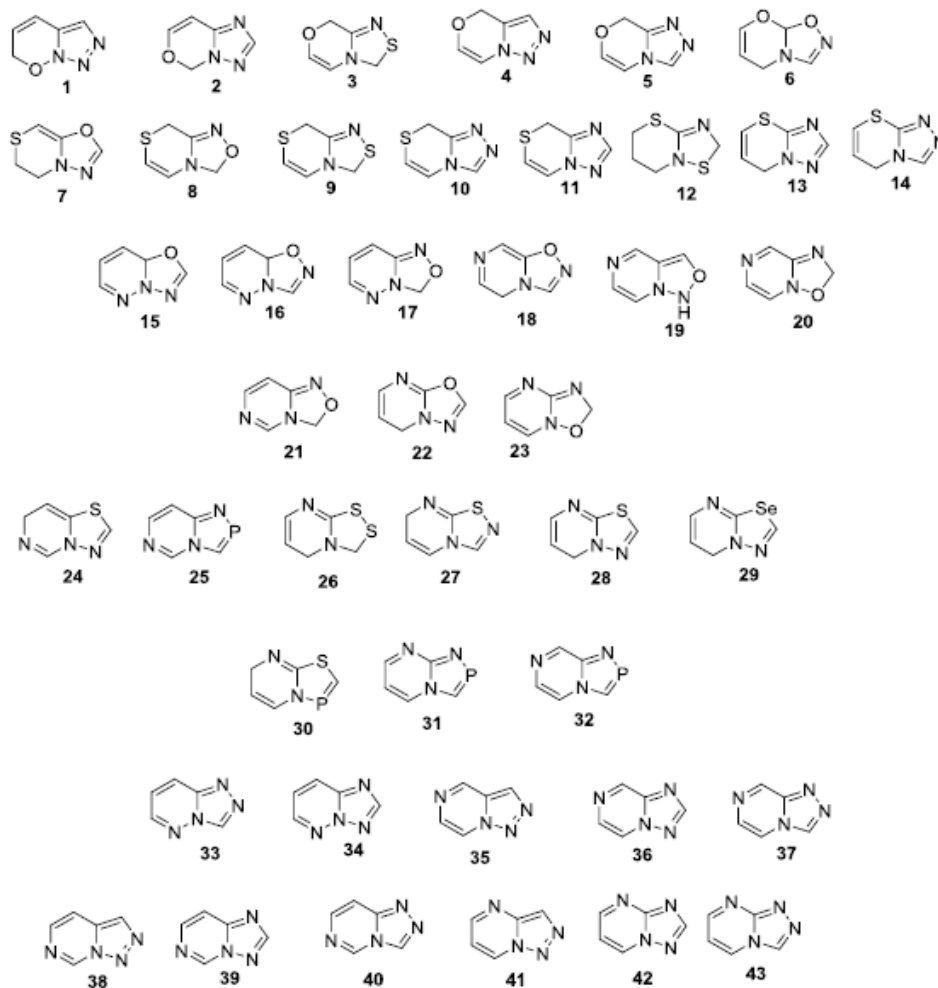
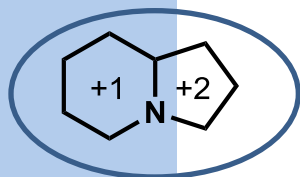
Hajós György

MTA TTK Szerves Kémiai Intézet

Sokféleség a heterociklusos kémiában

1995 és 2007 között az irodalomban előforduló gyűrűvariációk

Heteroatom variations of indolizine analogues containing 1 plus heteroatom in the 6-membered ring and 2 plus heteroatoms in the 5-membered ring

G. HAJÓS and Z. RIEDL
In Comprehensive
Heterocyclic Chem. Vol. 11,
p. 671.
Ed. A. Katritzky,
Elsevier, 2008

Tartalom

1. A Pd-katalizált keresztkapcsolások lehetőségének felismerése: új piridazinnal kondenzált gyűrűvázak
2. Kutatások egy szennyező folt mentén: kondenzált pirazolhoz vezető új út felismerése és értelmezése
3. Egy gyűrűtranszformációs átalakítás lehetőségének felismerése és alkalmazása
4. Újdonságok a fenotiazinok területén: ígéretes rezisztenciagátló molekulák
5. A szerendipitás ajándéka: egy új bórtartalmú gyűrűváz szintézise
6. Új pirroloizokinolin-szintézis

Tartalom

1. **A Pd-katalizált keresztkapcsolások lehetőségének felismerése: új piridazinnal kondenzált gyűrűvázak. KIHÍVÁS: számos nagy teljesítőképességű szintézismódszer kipróbálása új gyűrűrendszerek előállítására.**
2. Kutatások egy szennyező folt mentén: kondenzált pirazolhoz vezető új út felismerése és értelmezése
3. Egy gyűrűtranszformációs átalakítás lehetőségének felismerése és alkalmazása
4. Újdonságok a fenotiazinok területén: ígéretes rezisztenciagátló molekulák
5. A szerendipitás ajándéka: egy új bórtartalmú gyűrűváz szintézise
6. Új pirroloizokinolin-szintézis

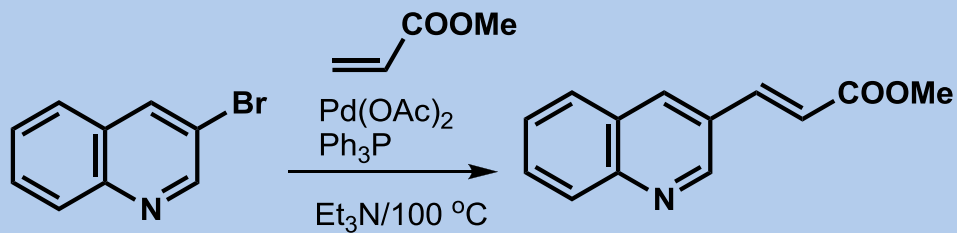
Nobel Laureates, Chemistry, 2010
"for palladium-catalyzed cross couplings in organic synthesis".

Richard F. Heck

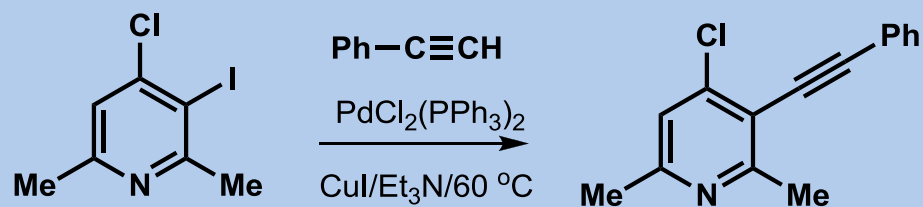
Ei-ichi Negishi

Akira Suzuki

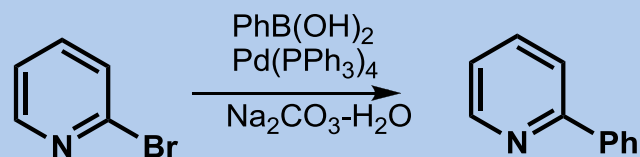
HECK-REAKCIÓ

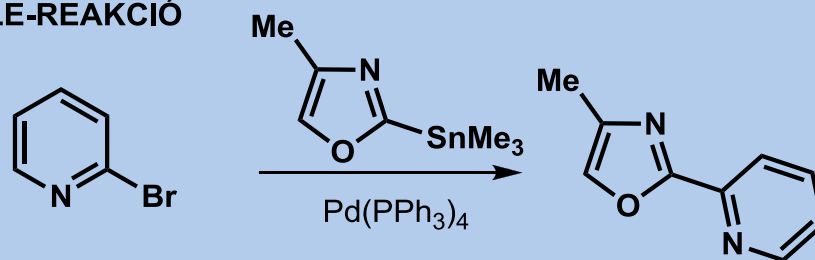
SONOGASHIRA-REAKCIÓ

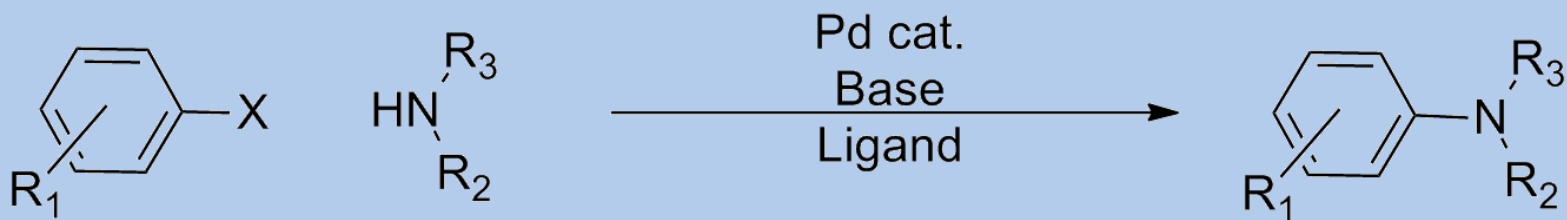
SUZUKI-REAKCIÓ

STILLE-REAKCIÓ

BUCHWALD-HARTWIG AMINÁLÁS

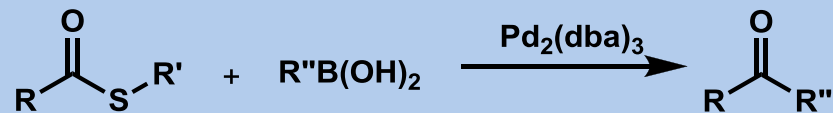

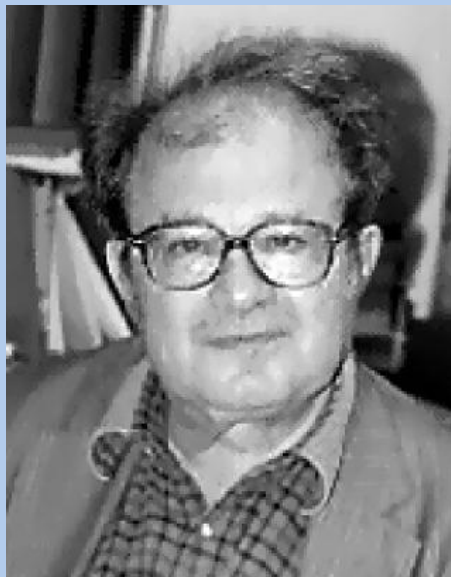
X = Cl, Br, I, OTf

R₂ = Alkyl, Aryl, H

R₃ = Alkyl, Aryl

LIEBESKIND-SROGL REAKCIÓ

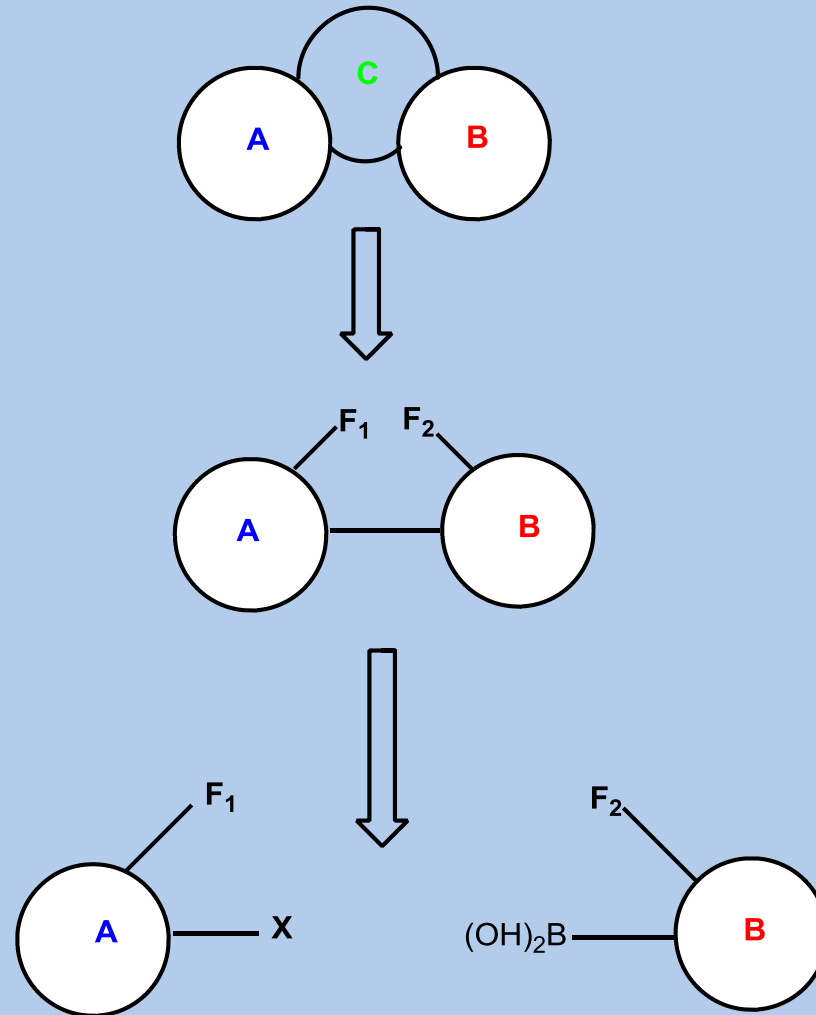

Salo GRONOWITZ
1928 - 2010

Új gyűrűzárási elv felismerése
Palládium-katalizált keresztkapcsolási reakciók felhasználásával

GRONOWITZ-FÉLE GYŰRŰZÁRÁSI STRATÉGIA

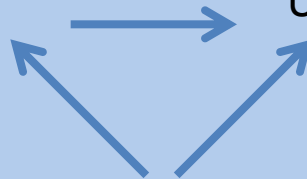

Prof. Mátyus Péter,
SOTE

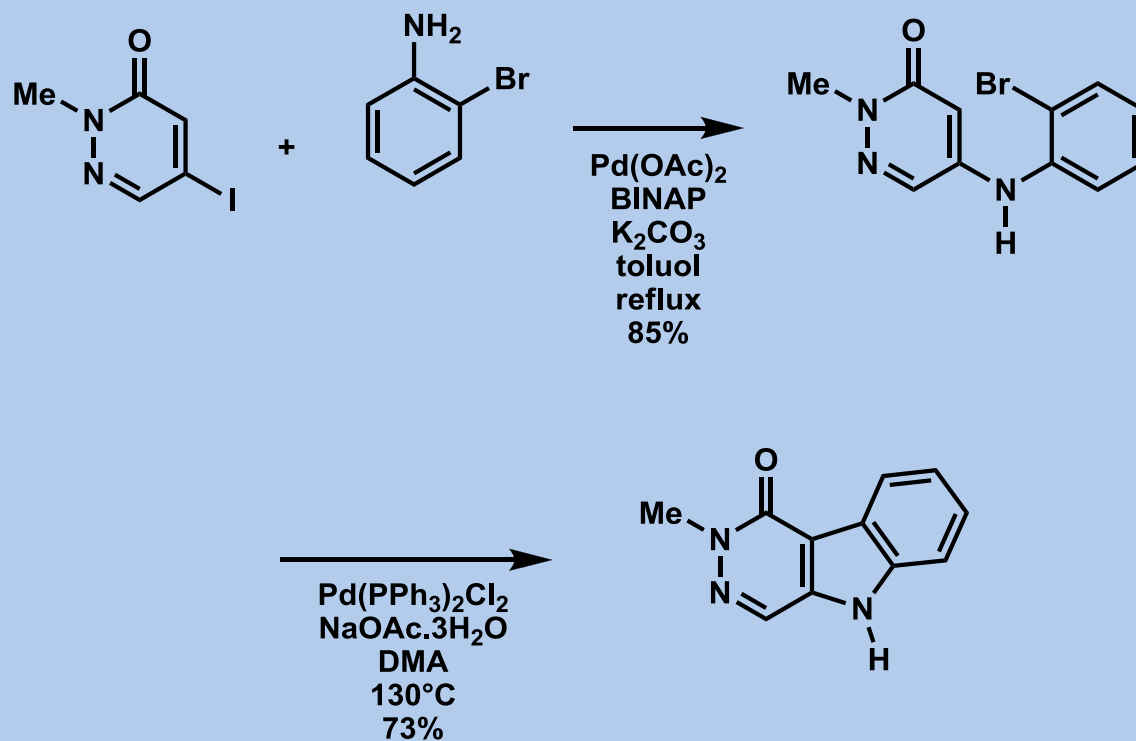

Prof. Bert Maes
University of Antwerpen

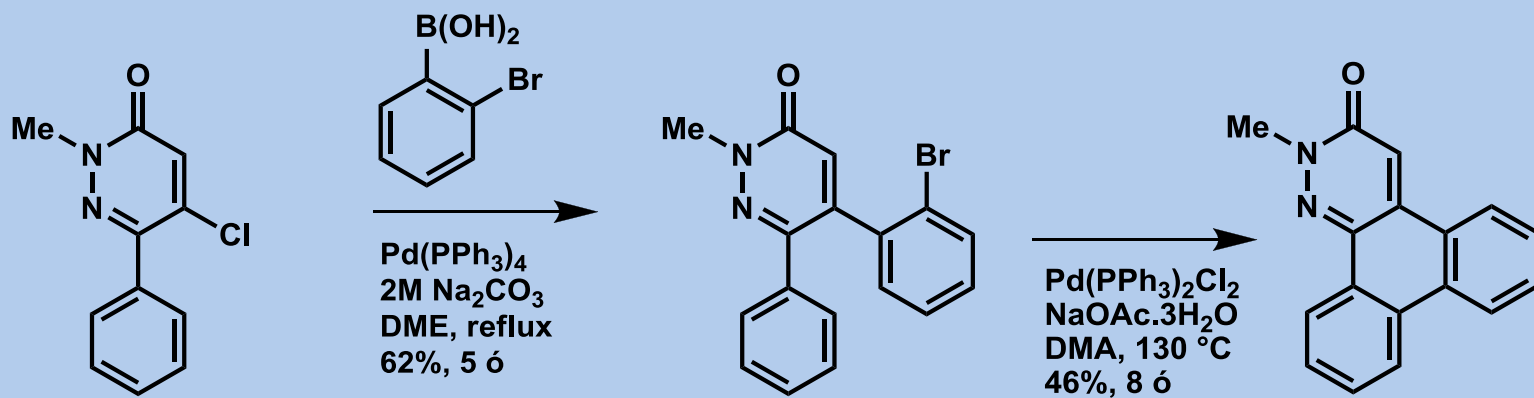
Riedl Zsuzsanna, Hajós György
MTA TTK

BUCHWALD- ÉS HECK-ÁTALAKÍTÁSOK

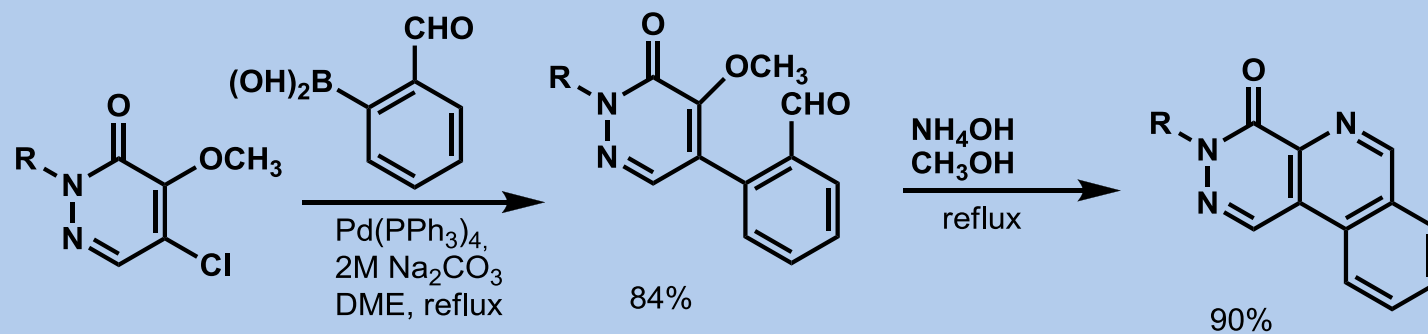
Heterocycles, 2001

SUZUKI-KAPCSOLÁS + HECK-REAKCIÓ

Tetrahedron, 2002

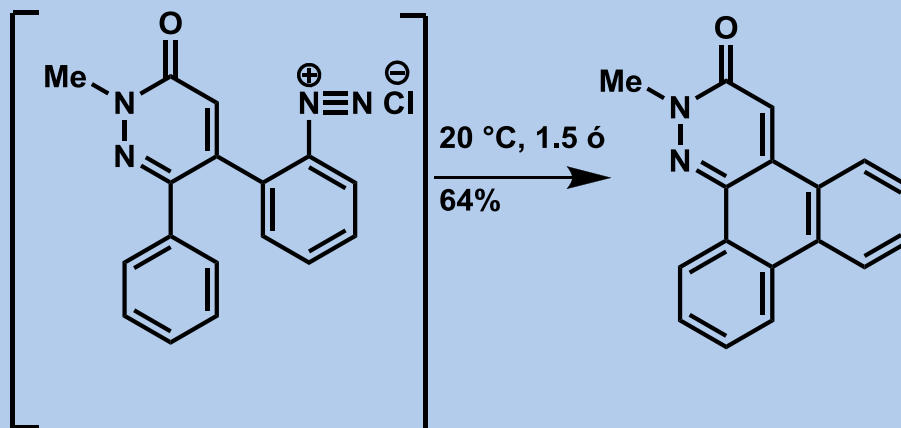
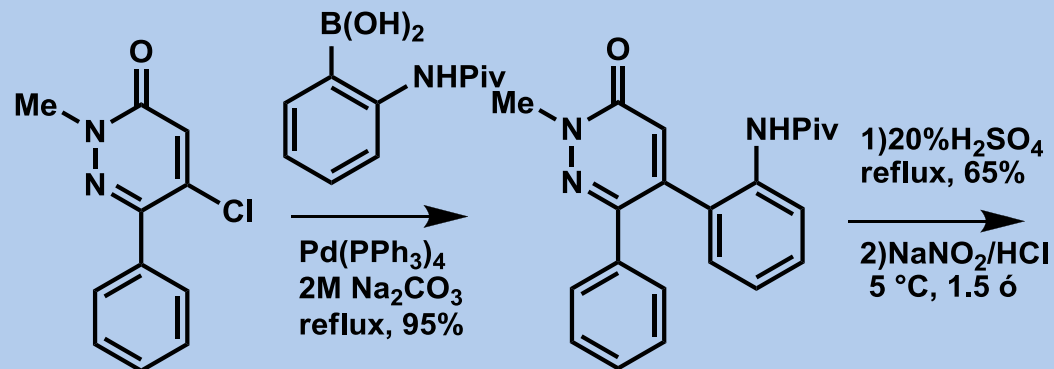
SUZUKI-KAPCSOLÁST KÖVETŐ GYŰRŰZÁRÁS

	R
a)	H
b)	CH_3
c)	$\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2$

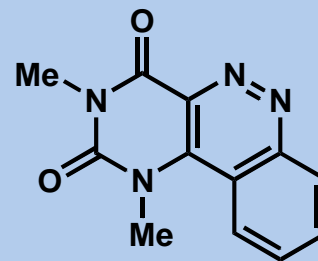
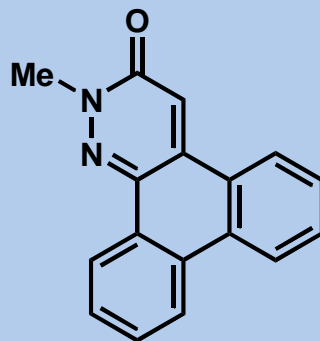
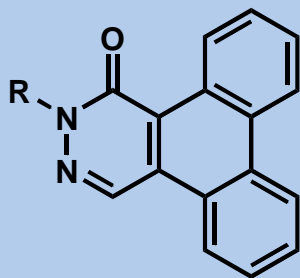
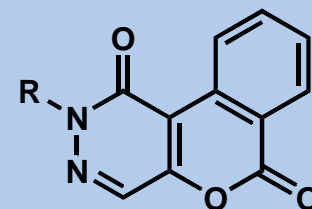
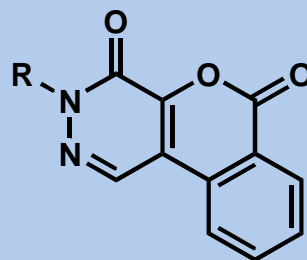
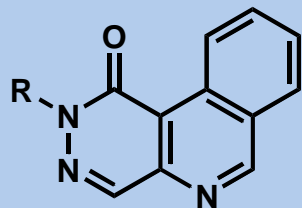
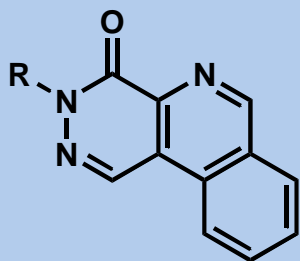
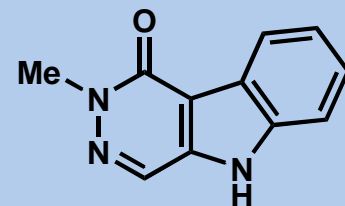
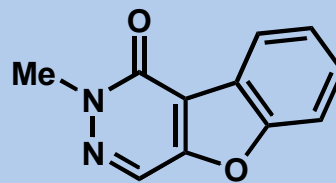
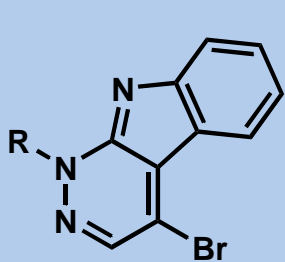
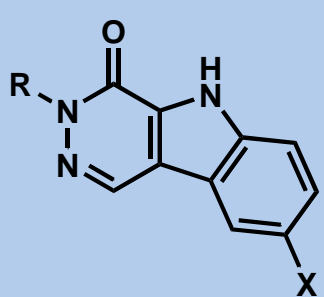
Tetrahedron, 2004

SUZUKI-KAPCSOLÁST KÖVETŐ PSCHORR-REAKCIÓ

Tetrahedron, 2003.

2001 és 2009 között 13 közlemény

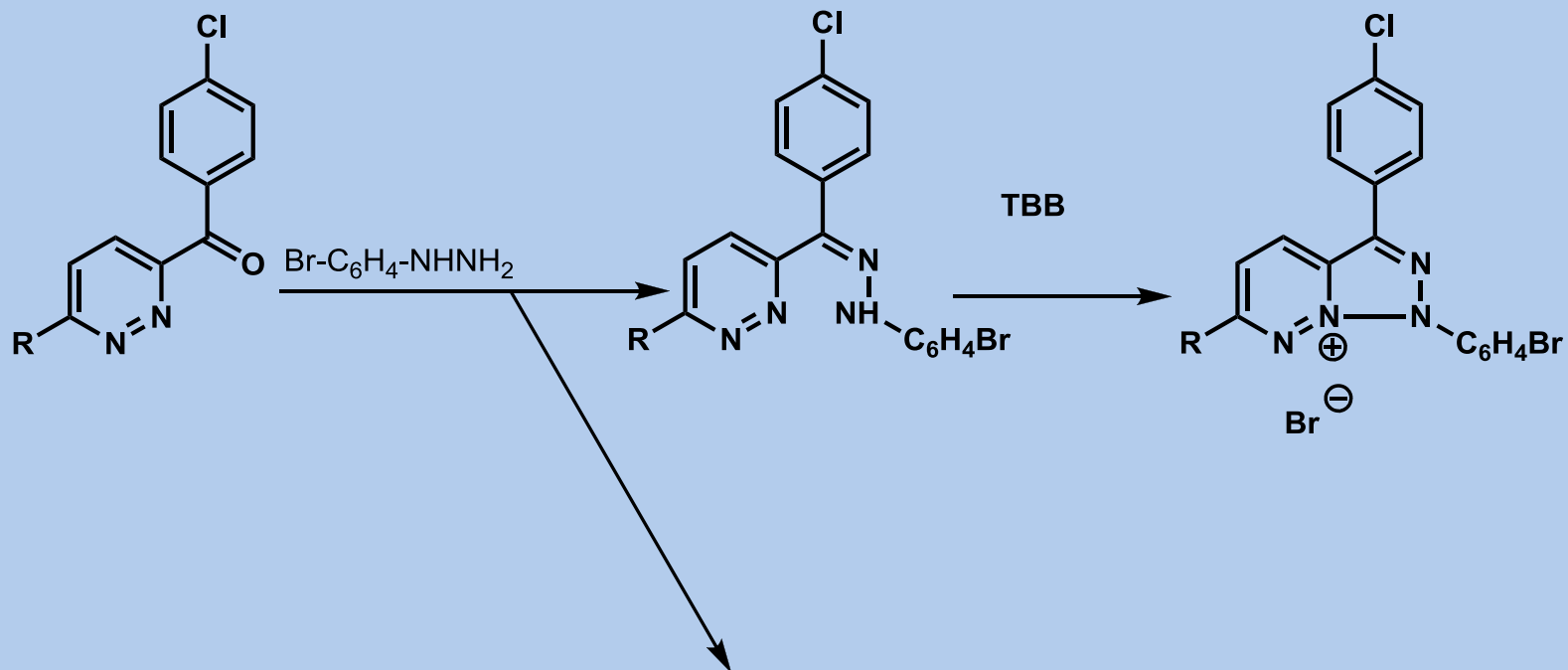

Tartalom

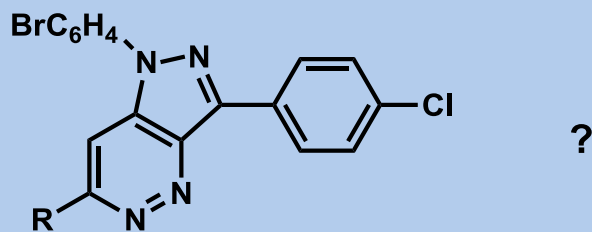
1. A Pd-katalizált keresztkapcsolások lehetőségének felismerése: új piridazinnal kondenzált gyűrűvázak
2. **Kutatások egy szennyező folt mentén: kondenzált pirazolhoz vezető új út felismerése és értelmezése. KIHÍVÁS: lehet-e jelentősége a reakció főterméke mellett megjelenő szennyezésnek?**
3. Egy gyűrűtranszformációs átalakítás lehetőségének felismerése és alkalmazása
4. Újdonságok a fenotiazinok területén: ígéretes rezisztenciagátló molekulák
5. A szerendipitás ajándéka: egy új bórtartalmú gyűrűváz szintézise
6. Új pirroloizokinolin-szintézis

RIEDL ZSUZSANNA

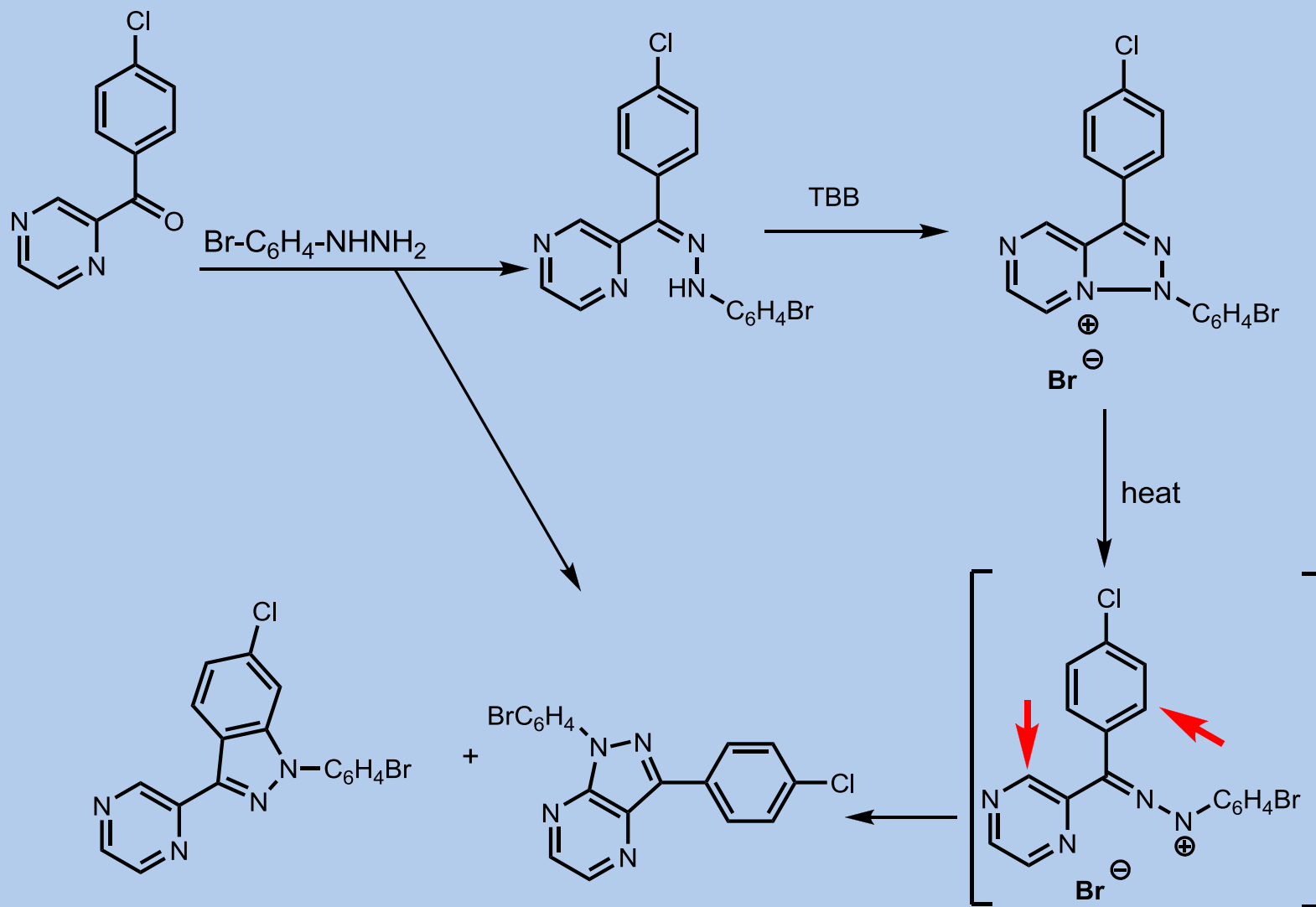

Korai (1993) megfigyelés:
„fluoreszkáló folt”

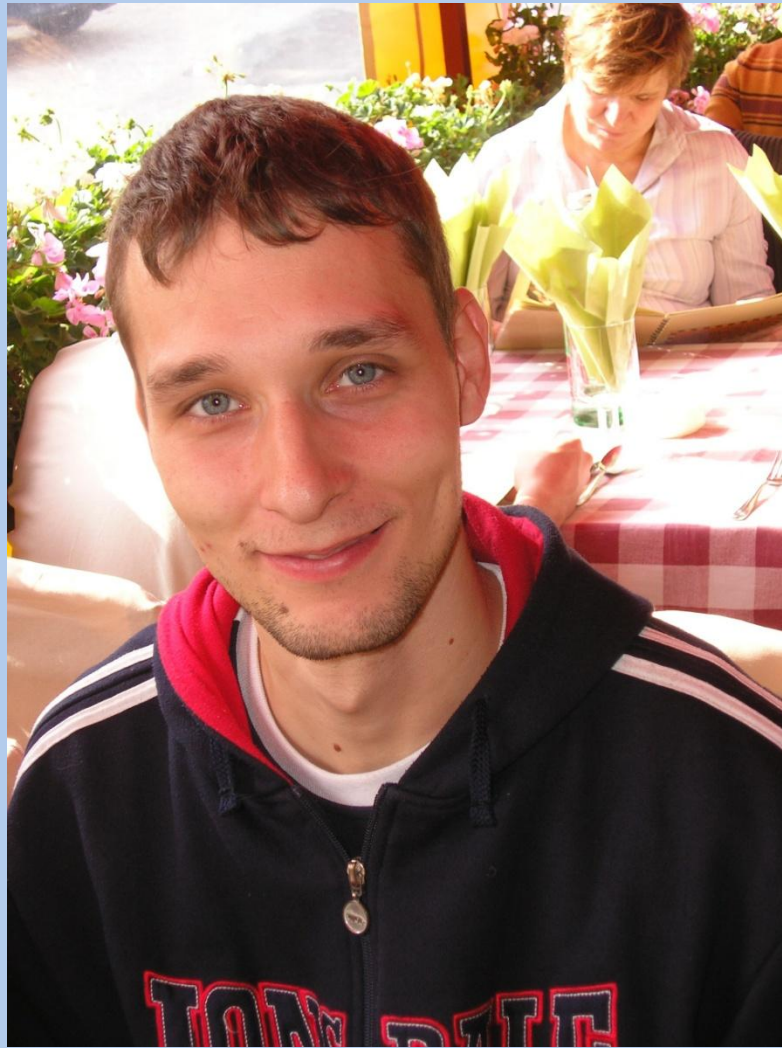

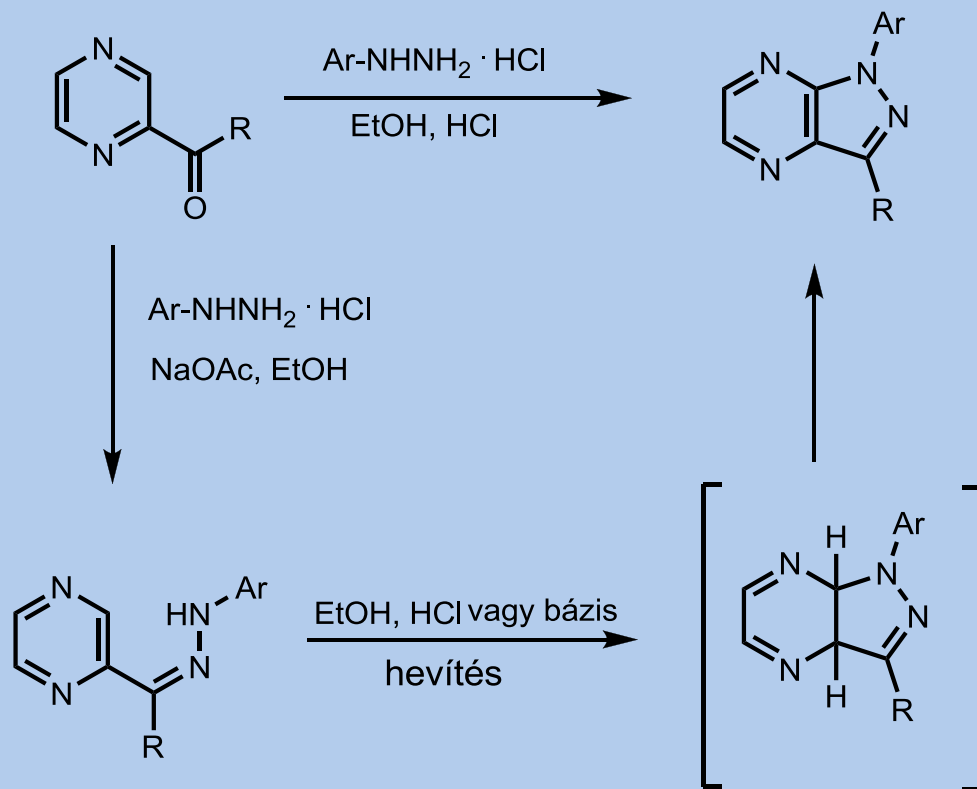
BÉRES MARIANNA

J. Org. Chem. 1999

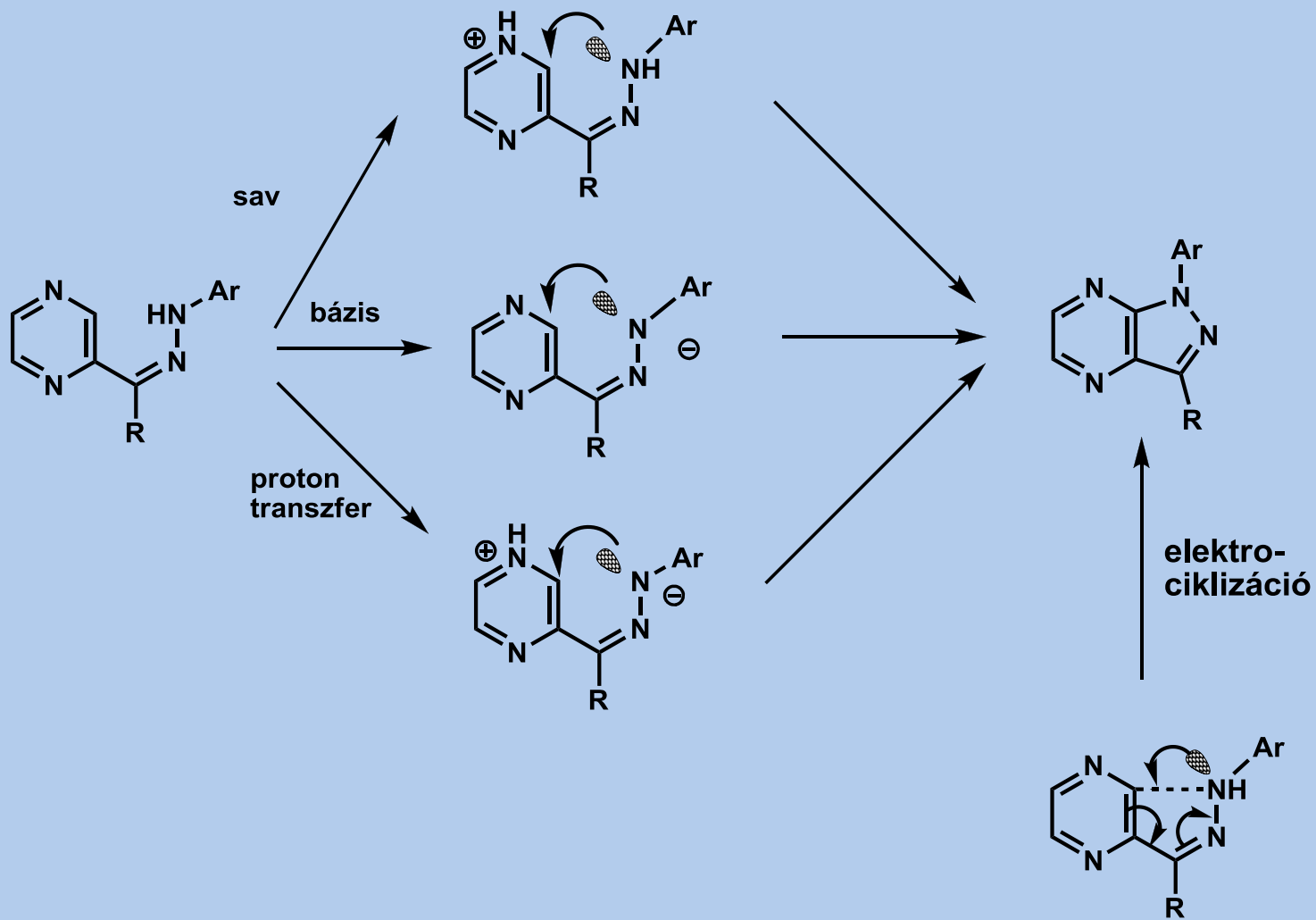

FILÁK LÁSZLÓ

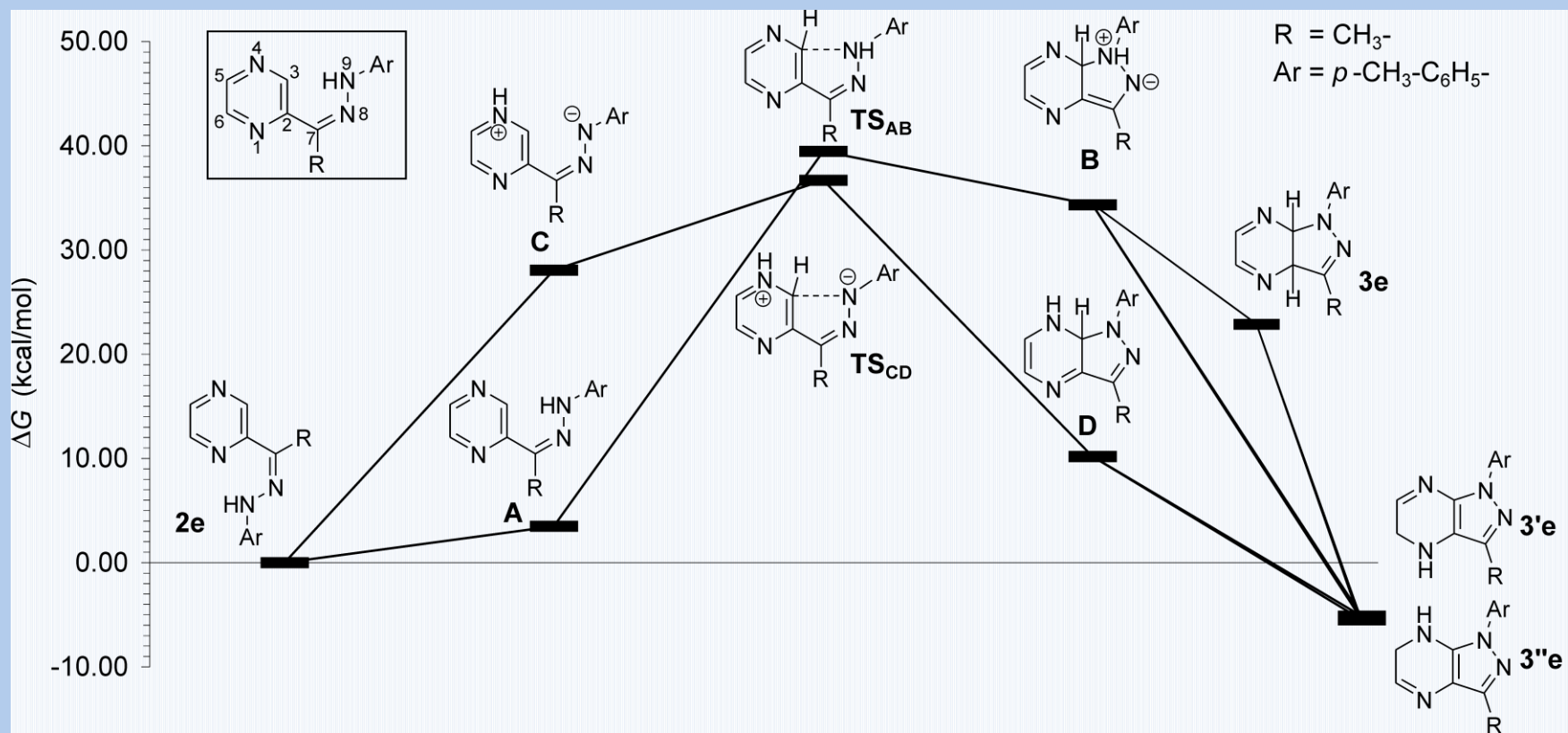
	R	Ar
a	4-Cl-C ₆ H ₄	4-Br-C ₆ H ₄
b	4-Cl-C ₆ H ₄	4-Me-C ₆ H ₄
c	4-Cl-C ₆ H ₄	4-NO ₂ -C ₆ H ₄
d	Me	4-Br-C ₆ H ₄
e	Me	4-Me-C ₆ H ₄

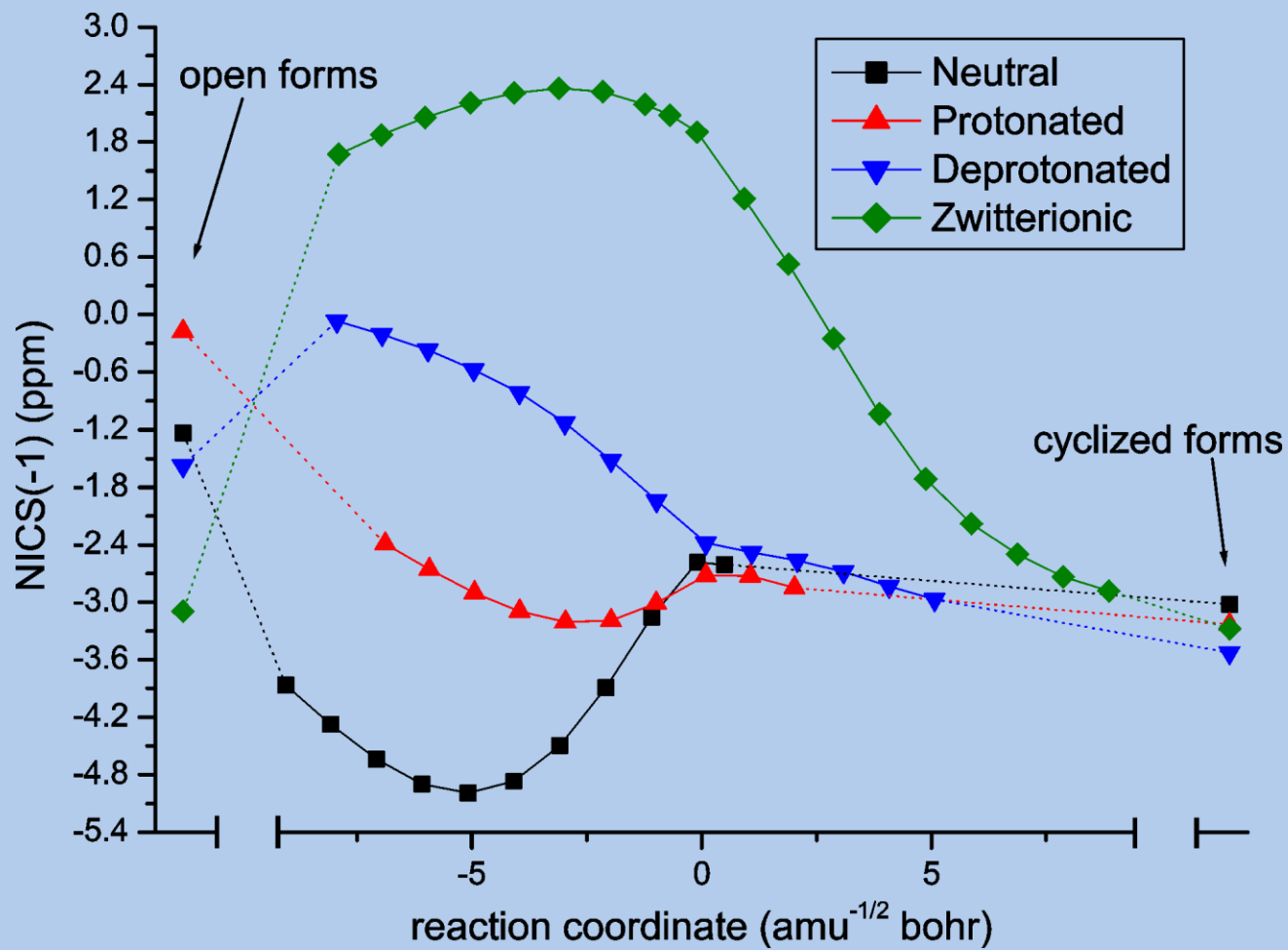
J. Org. Chem. 2008.

ROKOB TIBOR ANDRÁS

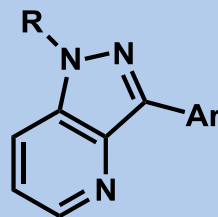

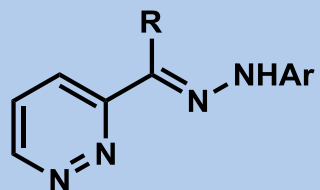
Kiterjesztések:

hevítés

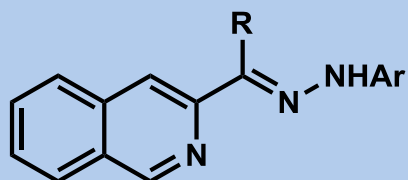
pirazolo[4,3-*b*]piridin

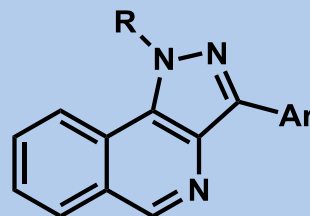
sav vagy hevítés

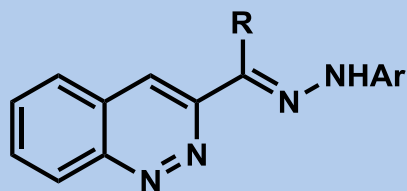
pirazolo[4,3-*c*]piridazin

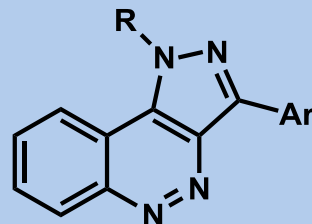
hevítés

pirazolo[4,3-*c*]izokinolin

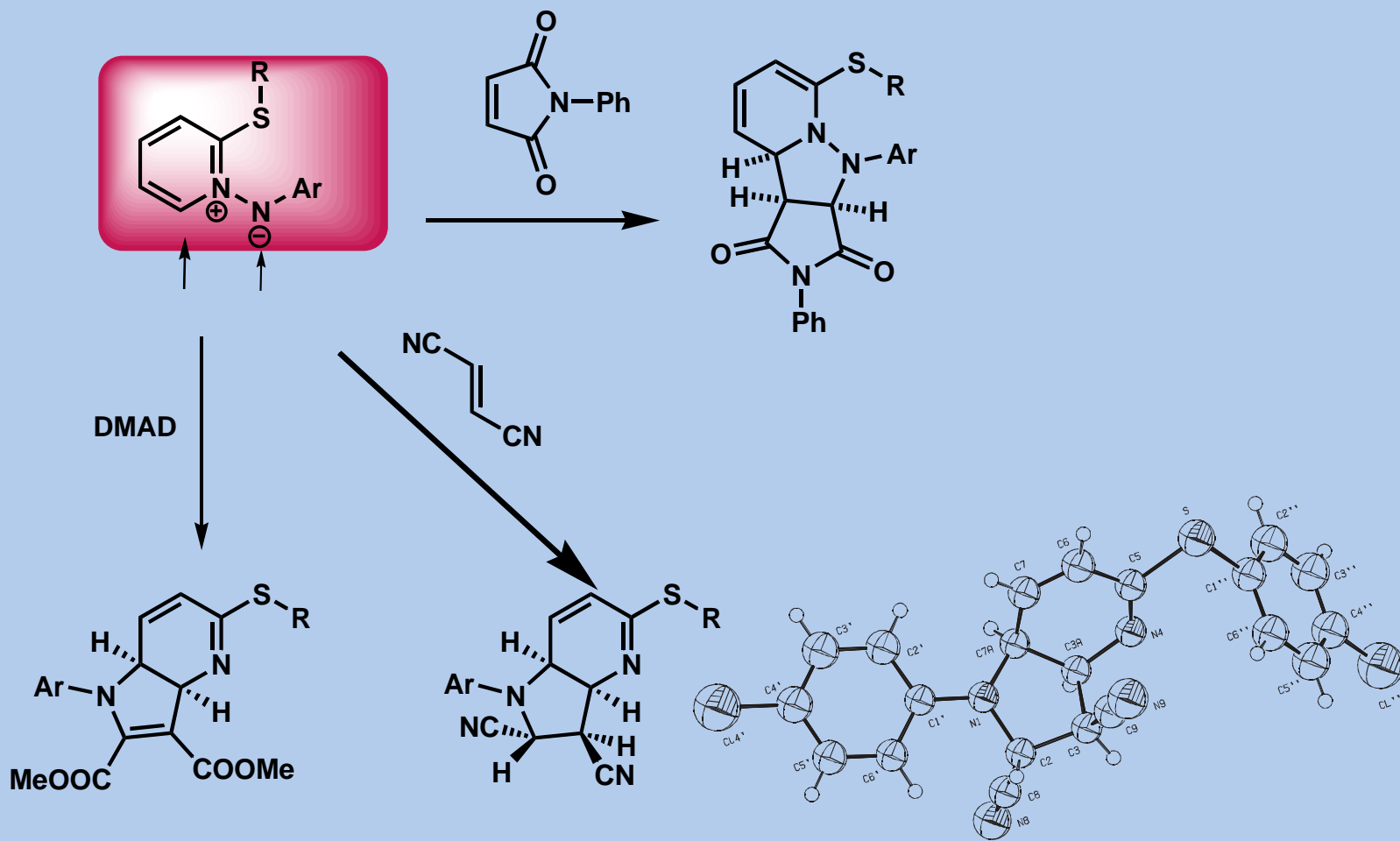
hevítés

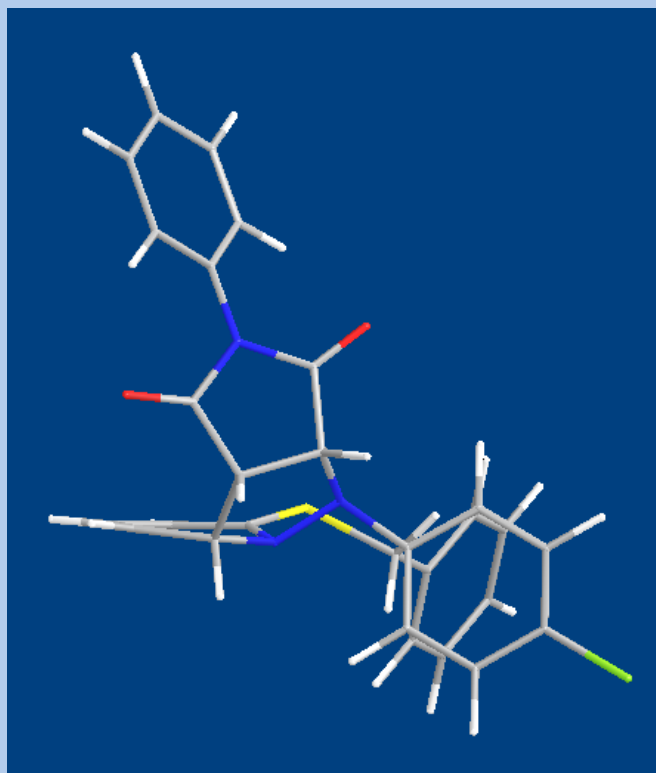
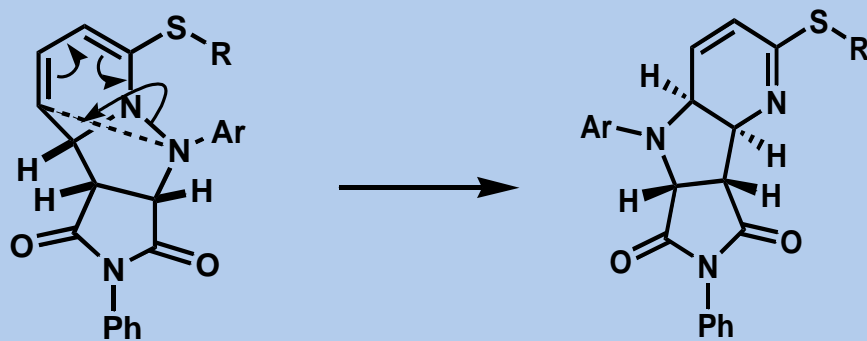
pirazolo[4,3-*c*]cinnolin

Tartalom

1. A Pd-katalizált keresztkapcsolások lehetőségének felismerése: új piridazinnal kondenzált gyűrűvázak
2. Kutatások egy szennyező folt mentén: kondenzált pirazolhoz vezető új út felismerése és értelmezése
3. **Egy gyűrűtranszformációs átalakítás lehetőségének felismerése és alkalmazása. KIHÍVÁS: lehet-e gyakorlati haszna a reakciómechanizmus megismerésének?**
4. Újdonságok a fenotiazinok területén: ígéretes rezisztenciagátló molekulák
5. A szerendipitás ajándéka: egy új bórtartalmú gyűrűváz szintézise. KIHÍVÁS: érdemes-e foglalkozni egy nem kívánt köztitermékkel.
6. Új pirroloizokinolin-szintézis

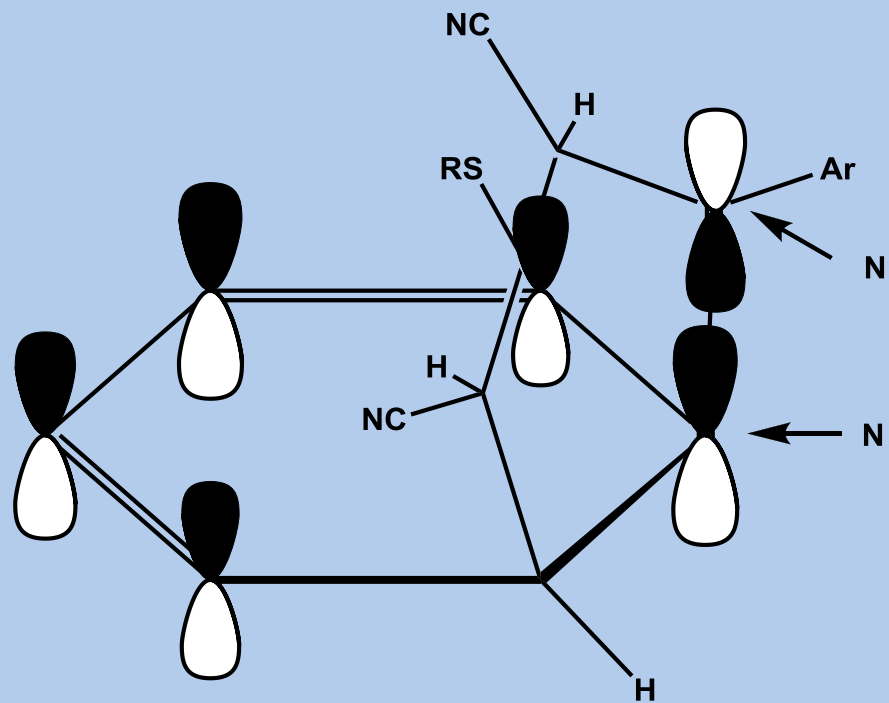
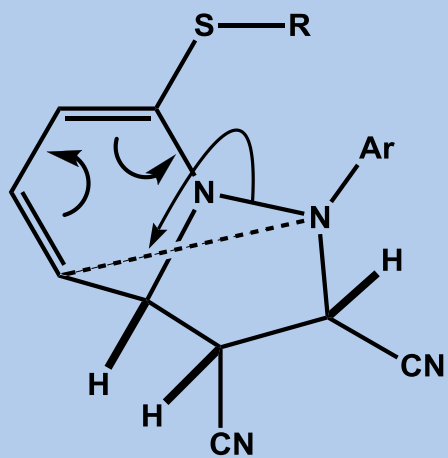

[1,5]Sigmatropic rearrangement

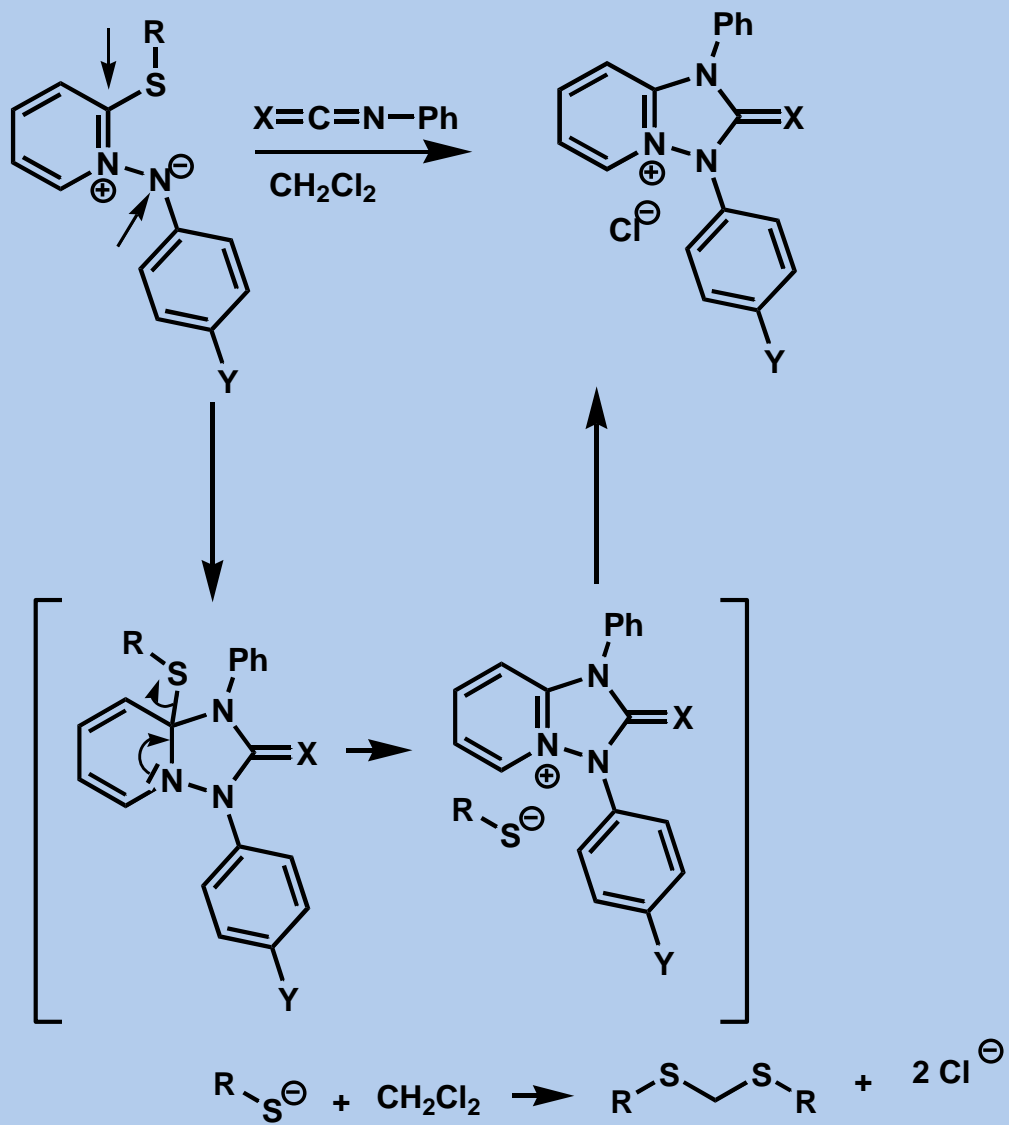
J. Org. Chem. 2003.

IDEÁLIS GEOMETRIAI ELRENDEZŐDÉS AZ [1,5] SZIGMATRÓP VÁNDORLÁSHOZ

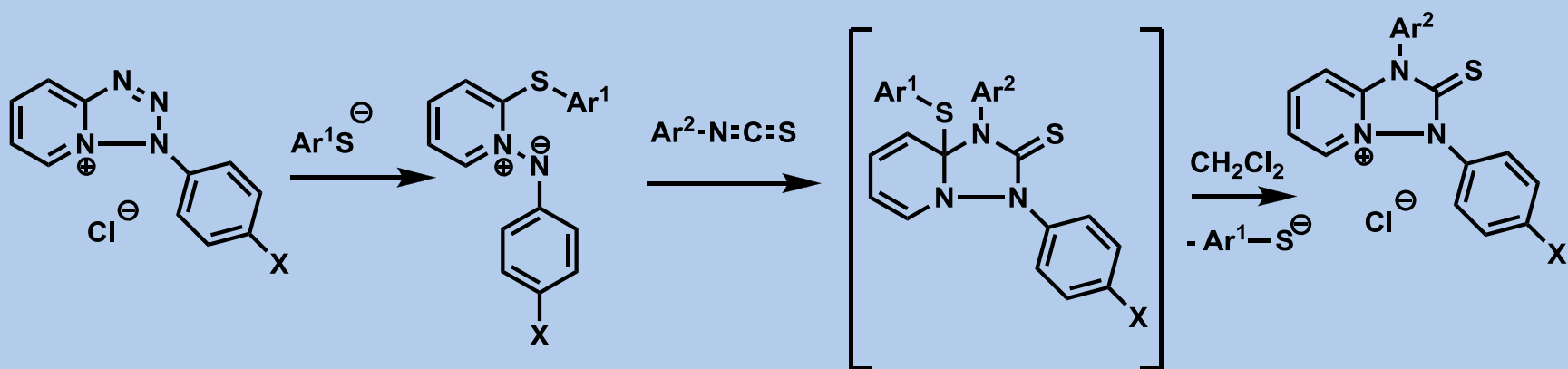

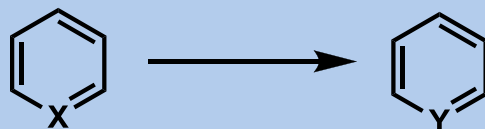
FERENCZI-PALKÓ ROBERTA

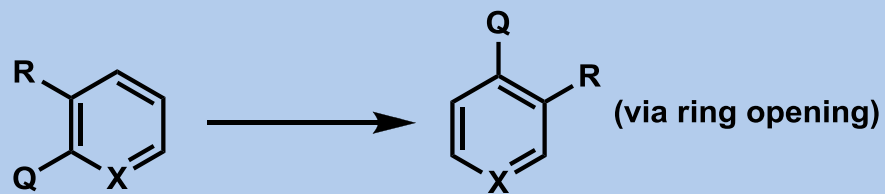
J. Org. Chem. 2006

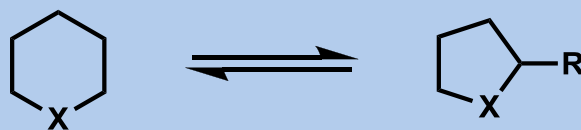
A) Classical ring transformation

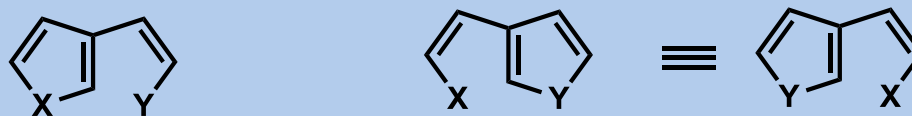
B) DEGENERATE RING TRANSFORMATION

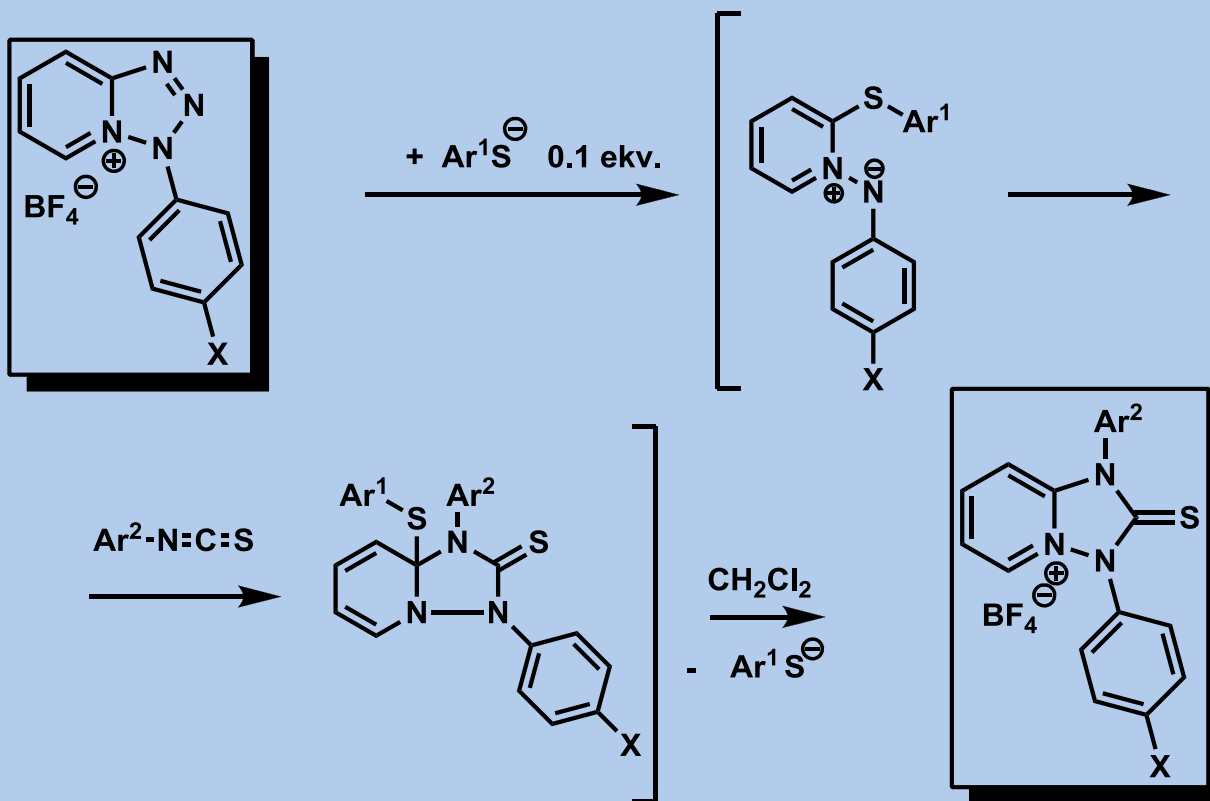

C) RING EXPANSION OR RING CONTRACTION

D) PSEUDO RING TRANSFORMATION

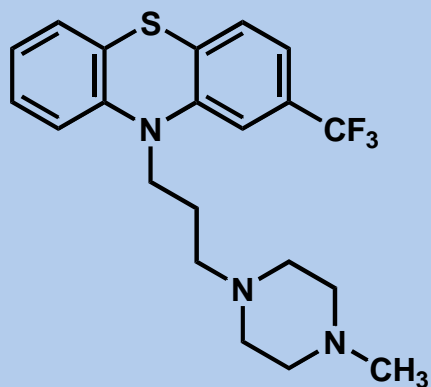
X	Ar ²	Ar ¹	%
Cl	Ph	4-Cl-C ₆ H ₄	92%
Cl	C ₆ H ₄ CH ₂	4-CH ₃ -C ₆ H ₄	92%
Me	Ph	4-CH ₃ -C ₆ H ₄	63%
Me	C ₆ H ₄ CH ₂	4-Cl-C ₆ H ₄	78%

**ÚJ TETRAZÓLIUM → TRIAZÓLIUM
 GYŰRŰTRANSZFORMÁCIÓ**

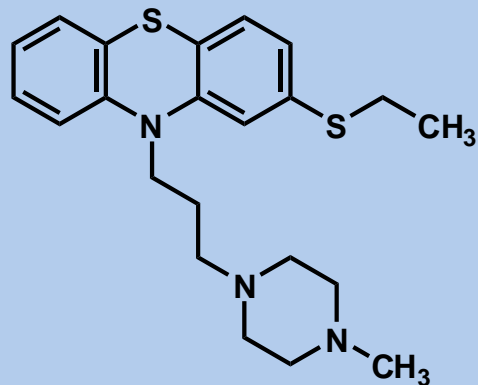
Tartalom

1. A Pd-katalizált keresztkapcsolások lehetőségének felismerése: új piridazinnal kondenzált gyűrűvázak
2. Kutatások egy szennyező folt mentén: kondenzált pirazolhoz vezető új út felismerése és értelmezése
3. Egy gyűrűtranszformációs átalakítás lehetőségének felismerése és alkalmazása
4. **Újdonságok a fenotiazinok területén: ígéretes rezisztenciagátló molekulák. KIHÍVÁS: heterociklusos kémiai eredmények hogyan állíthatók a gyógyszerkémia szolgálatába?**
5. A szerendipitás ajándéka: egy új bórtartalmú gyűrűváz szintézise. KIHÍVÁS: érdemes-e foglalkozni egy nem kívánt köztitermékkel.
6. Új pirroloizokinolin-szintézis

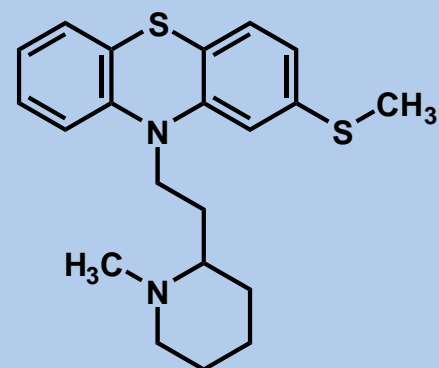
Multidrog-rezisztenciát gátló fenotiazin származékok

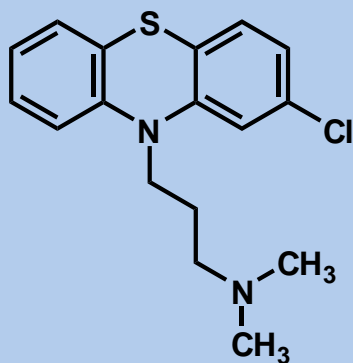
Trifluoperazin

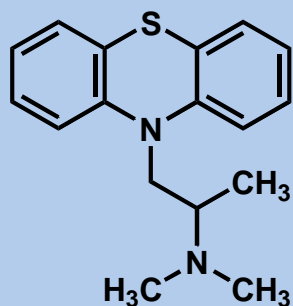
Thiethylperazin

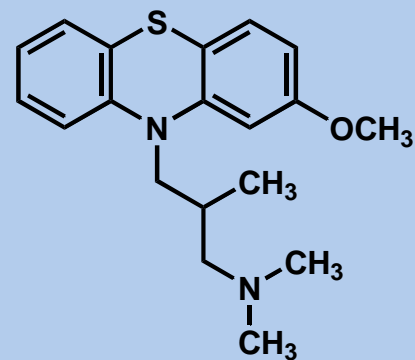
Thioridazin

Chloropromazin

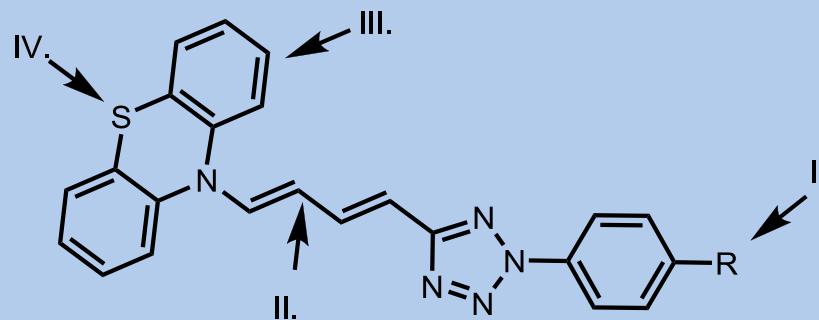
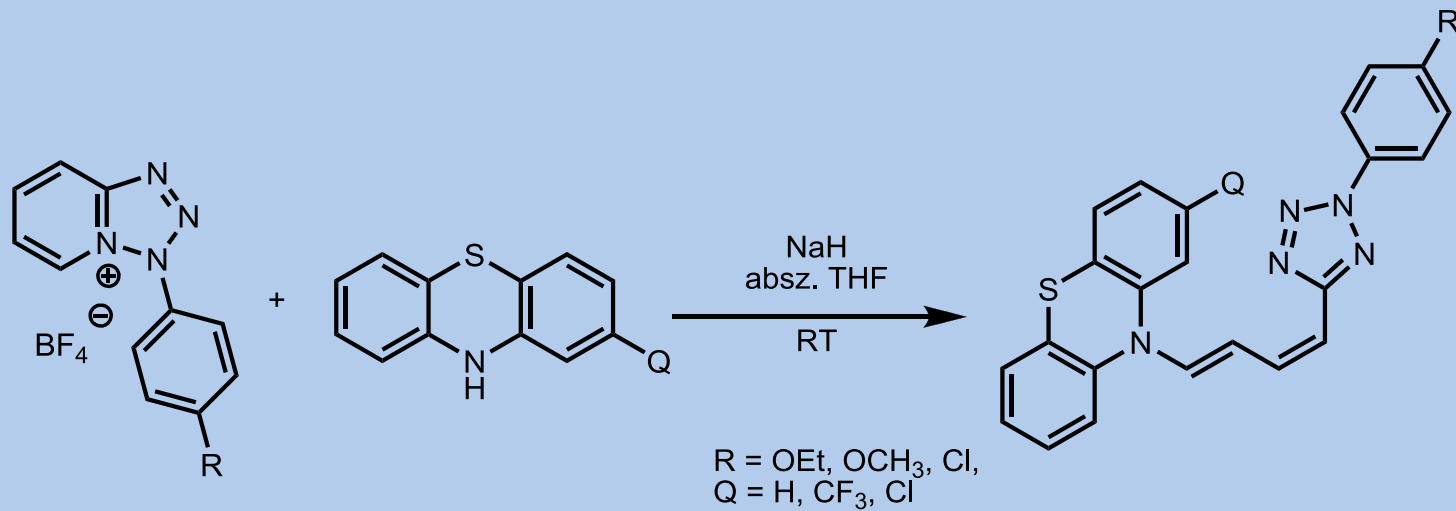
Prometazin

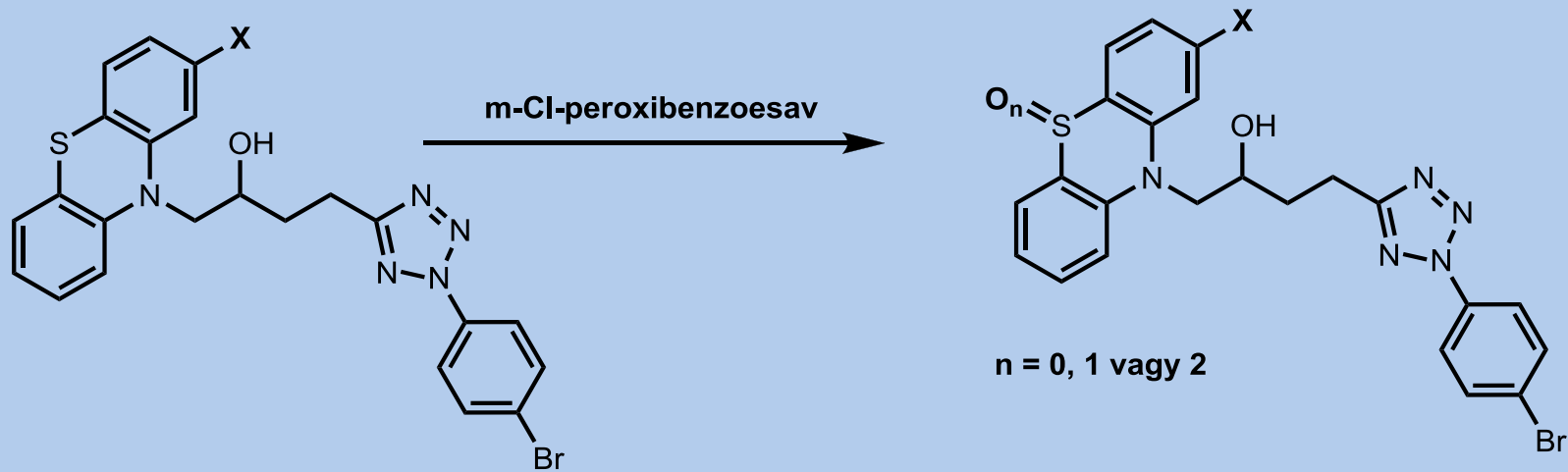
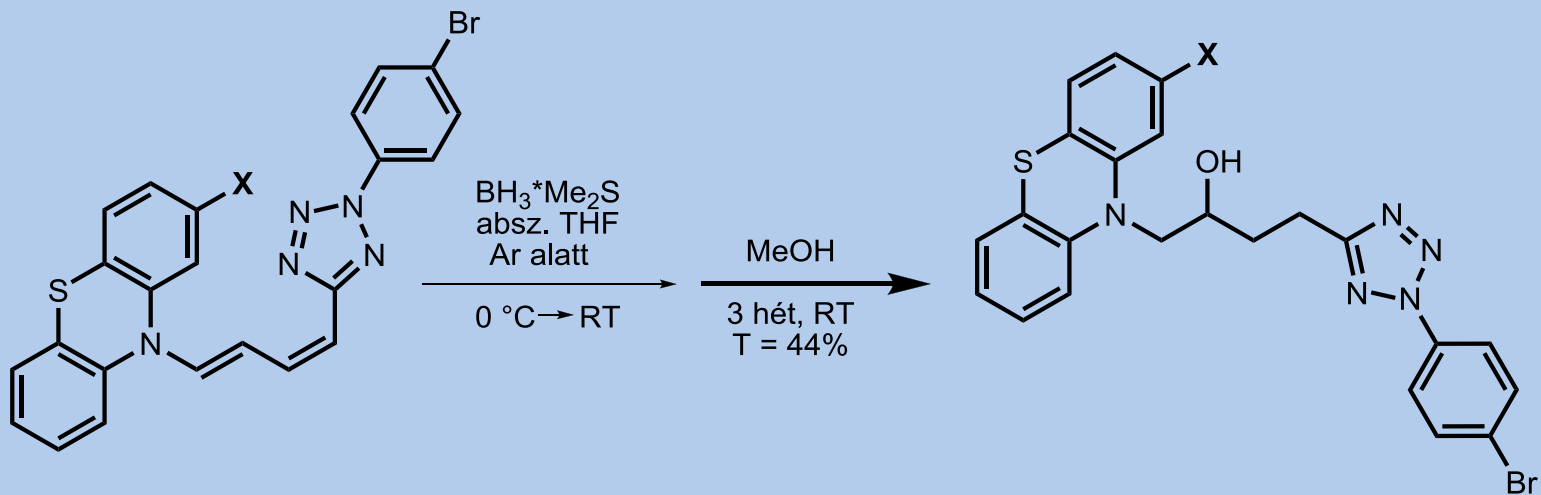

Levomepromazin

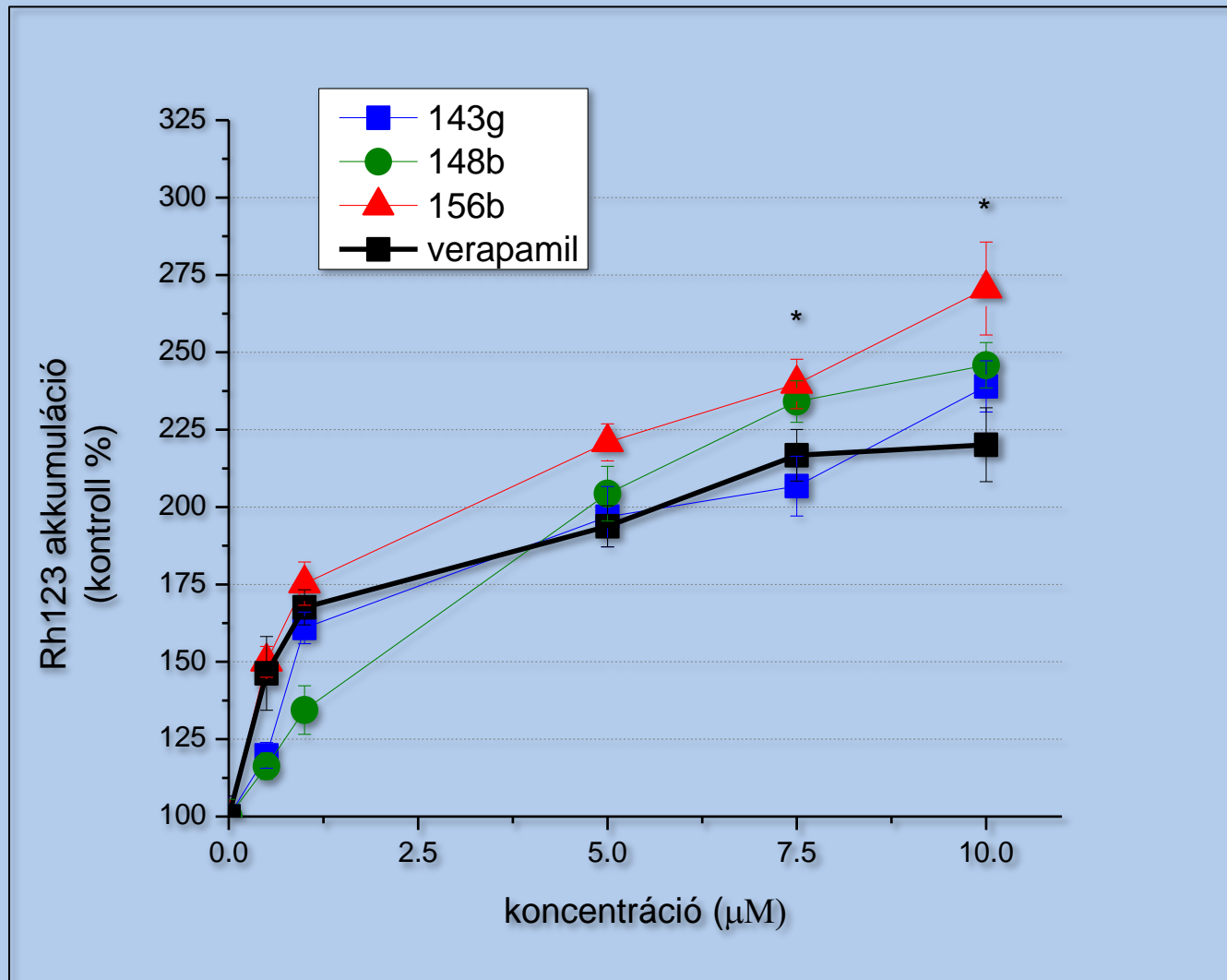

TAKÁCS DANIELLA PhD. hallgató

Bioorg. Med. Chem. 2012.

Közlés előtt

Tartalom

1. A Pd-katalizált keresztkapcsolások lehetőségének felismerése: új piridazinnal kondenzált gyűrűvázak
2. Kutatások egy szennyező folt mentén: kondenzált pirazolhoz vezető új út felismerése és értelmezése
3. Egy gyűrűtranszformációs átalakítás lehetőségének felismerése és alkalmazása
4. Újdonságok a fenotiazinok területén: ígéretes rezisztenciagátló molekulák
5. **A szerendipitás ajándéka: egy új bórtartalmú gyűrűváz szintézise. KIHÍVÁS: érdemes-e foglalkozni egy nem kívánt köztitermékkel.**
6. Új pirroloizokinolin-szintézis

„SERENDIP” – Ceylon ősi neve

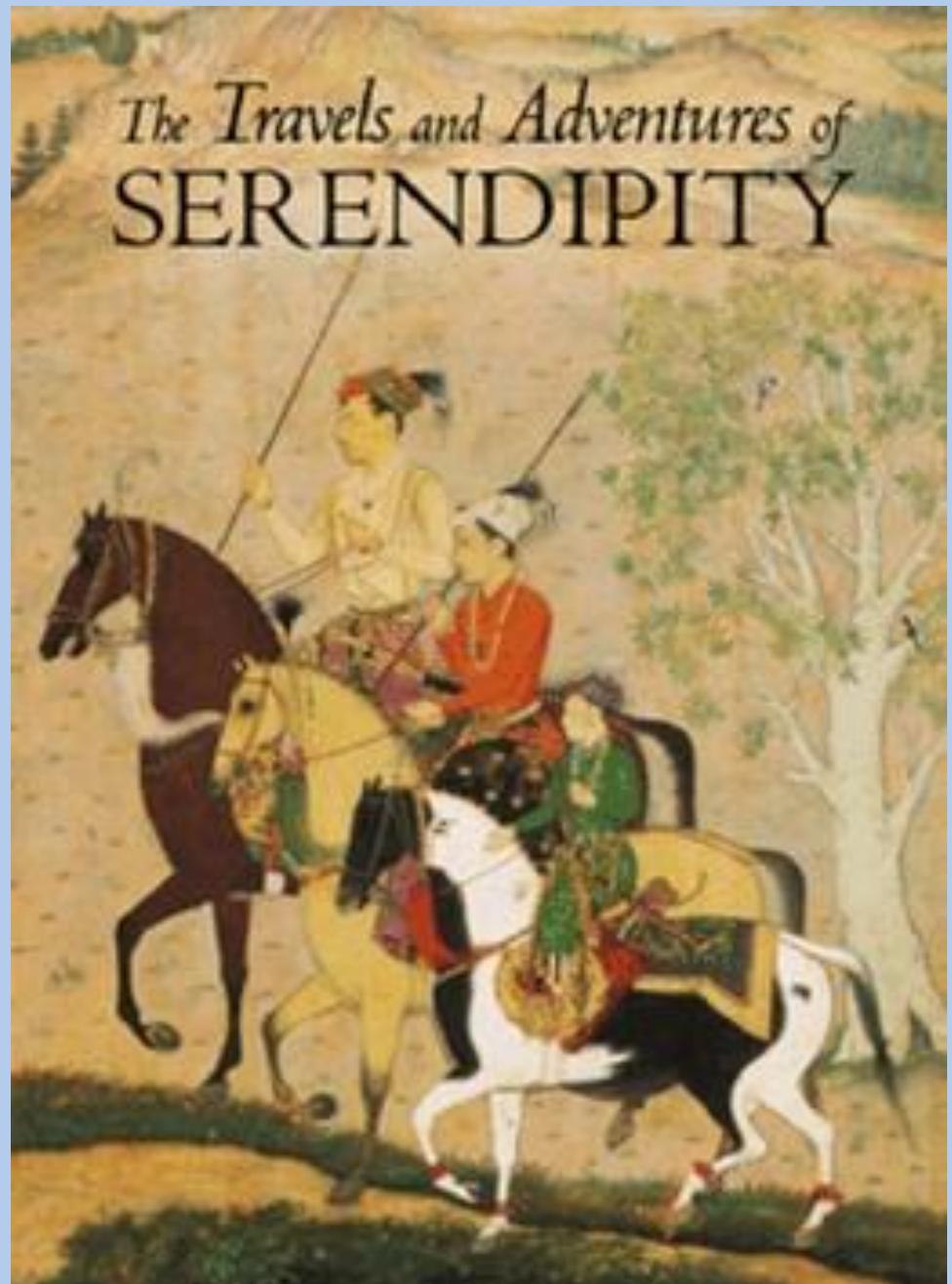
Horace Walpole (1717 – 1797)

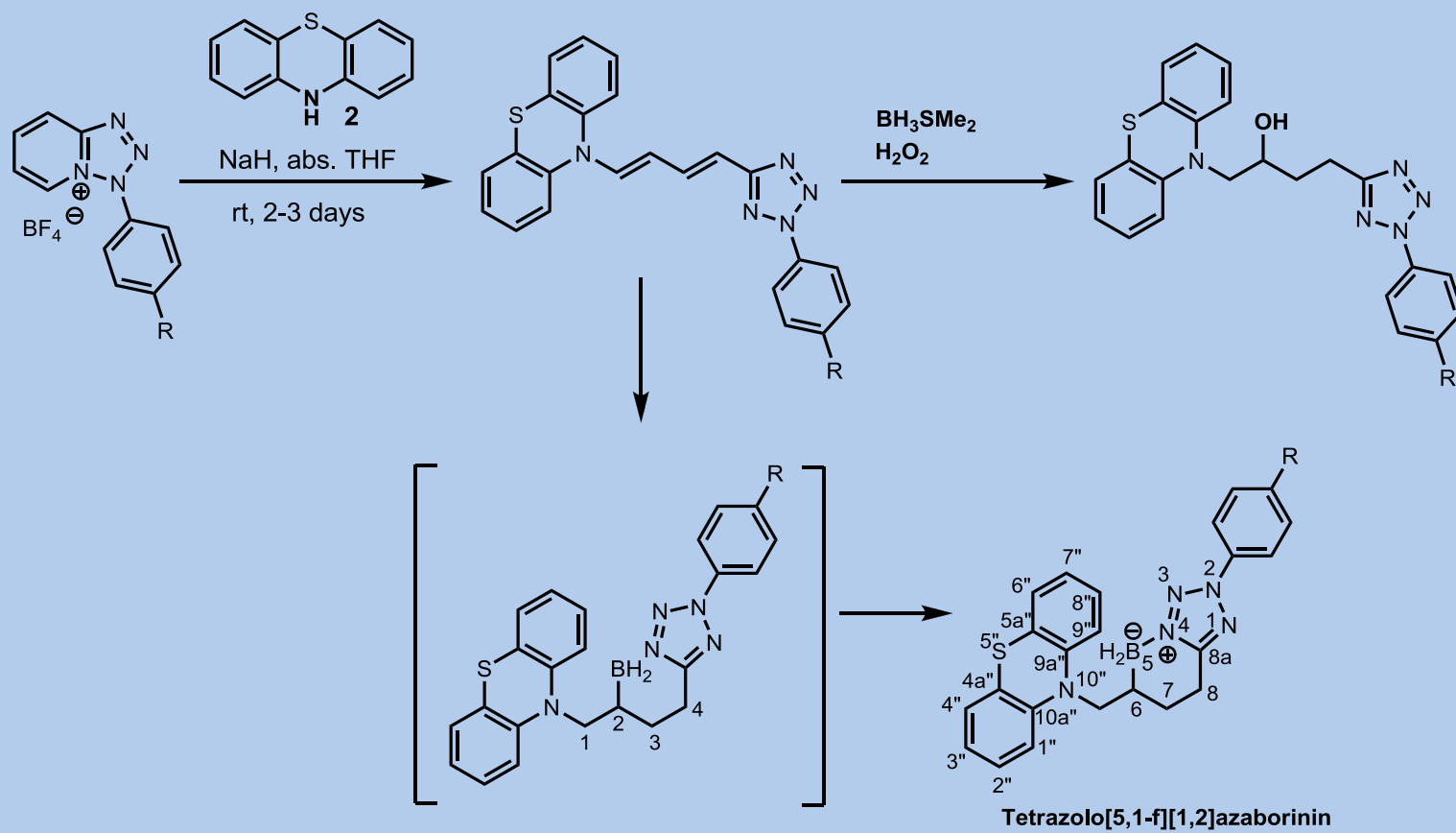
Serendip három hercege:

**A mese szereplői úton-útfélén
olyan dolgokat fedeztek fel
véletlenül, amelyeket nem is
kerestek**

Louis Pasteur:

**„A véletlen a felkészült elmét
segíti.”**

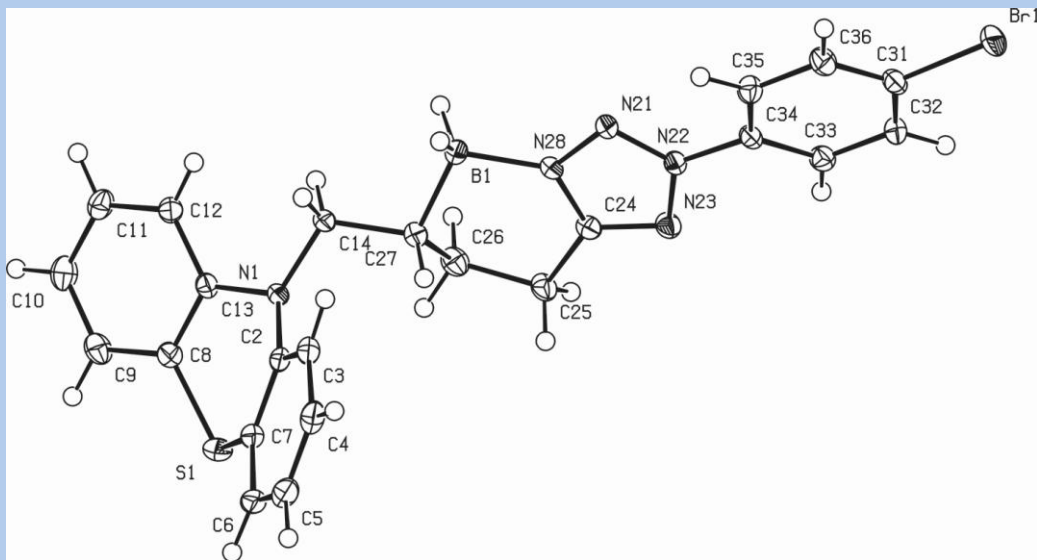

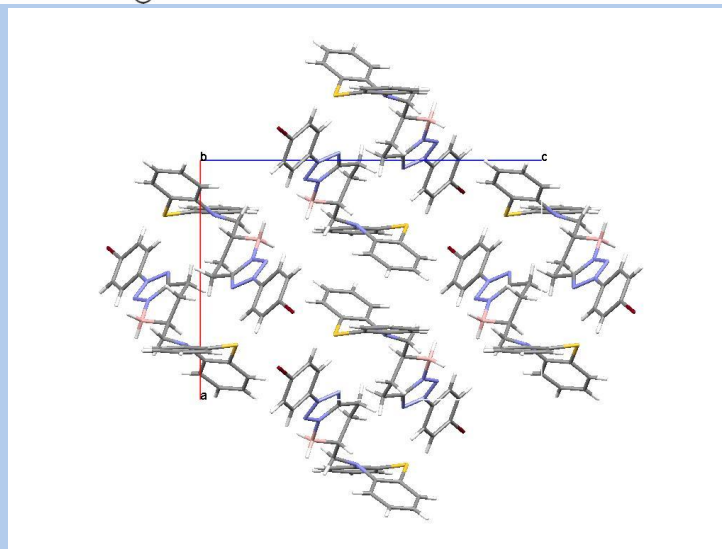
J. Organomet. Chem. 2010.

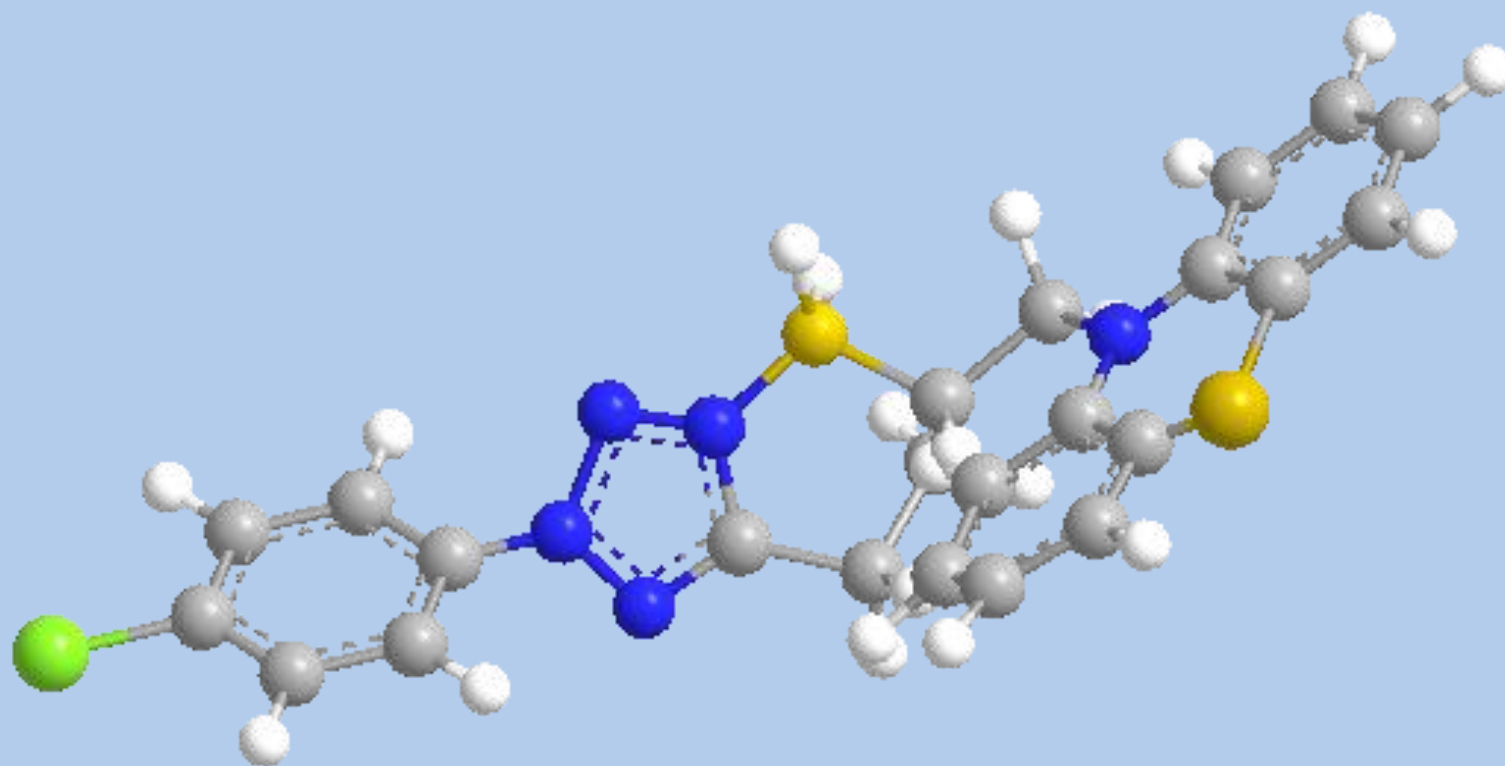
Röntgen-diffrakciós analízis

ORTEP-diagram:

„Packing” diagram:

Tartalom

1. A Pd-katalizált keresztkapcsolások lehetőségének felismerése: új piridazinnal kondenzált gyűrűvázak
2. Kutatások egy szennyező folt mentén: kondenzált pirazolhoz vezető új út felismerése és értelmezése
3. Egy gyűrűtranszformációs átalakítás lehetőségének felismerése és alkalmazása
4. Újdonságok a fenotiazinok területén: ígéretes rezisztenciagátló molekulák
5. A szerendipitás ajándéka: egy új bórtartalmú gyűrűváz szintézise.
6. **Új pirroloizokinolin-szintézis. Kihívás: egy Indiából érkező ösztöndíjas 3 hónapos szintetikus munkájának megtervezése**

Dr. Bharat Dixit

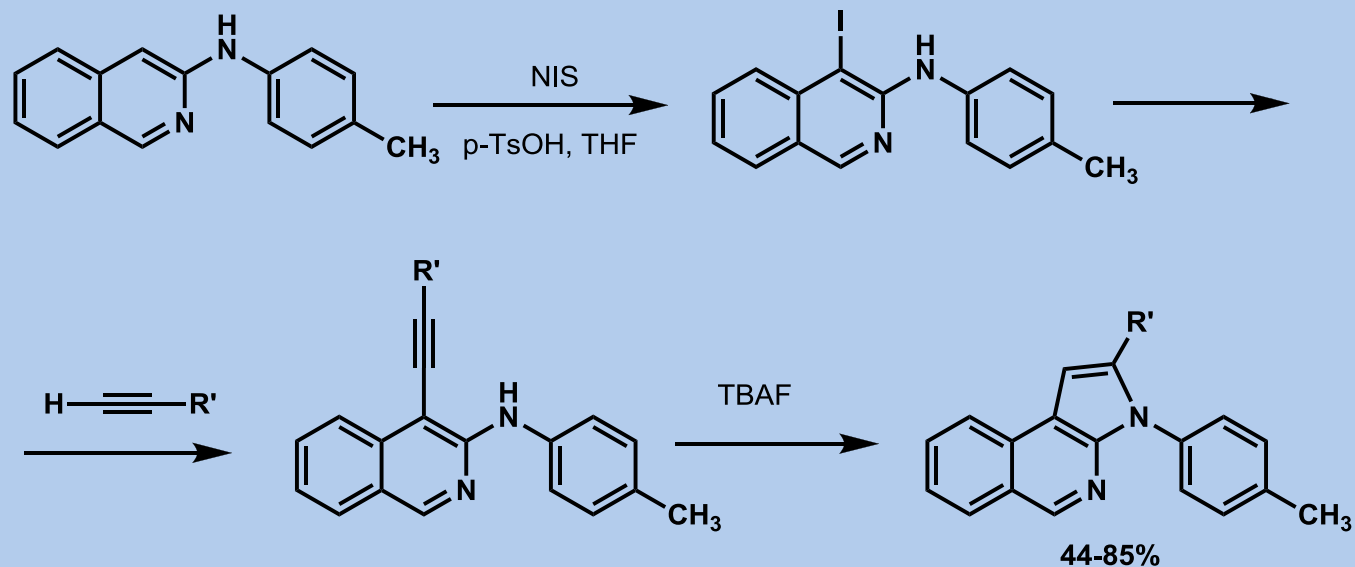
(Vallabh Vidyanagar, India)

Budapesten: 2011. április-július

Balog József PhD. hallgató

3-Aminoizokinolinin átalakítása Buchwald-Hartwig reakcióval

R = Ph, 2-NO₂Ph, 4-NO₂Ph, CH₂H, C₂H₄OH

pirrolo[2,3-c]izokinolin

Tetrahedron 68 (2012) 3560–3565

ELSEVIER

Contents lists available at SciVerse ScienceDirect

Tetrahedron

journal homepage: www.elsevier.com/locate/tet

New approach for the synthesis of 3H-pyrrolo[2,3-c]isoquinoline derivatives

Bharat Dixit^a, József Balog^b, Zsuzsanna Riedl^b, László Drahos^b, György Hajós^{b,*}

^aChemistry Department, V.P. & R. P. T. P. Science College, Affiliated to Sardar Patel University, Vallabh Vidyanagar 388120, Gujarat, India

^bChemical Research Center, Hungarian Academy of Sciences, Pusztaszeri út 59, H-1025 Budapest, Hungary

Megjelent:
2012. április

Kihívásaink:

- ❖ Keresztkapcsolási reakciók felhasználása piridazinnal kondenzált új gyűrűvázak előállítására
- ❖ Izolált, nem várt reakciótermék képződésének értelmezése
- ❖ Reakciómechanizmus ismerete alapján jól járható szintézisút kidolgozása
- ❖ Gyógyászatban potenciálisan hasznosítható vegyületek keresése
- ❖ A véletlen felfedezés lehetőségének kihasználása
- ❖ Külföldi vendégkutató rövid tanulmányútjának megtervezése

Megoldásaink:

- 10 különböző kondenzált piridazin-gyűrűváz szintézisének kidolgozása
- Preparatív tapasztalatok és elméleti számítások együttes felhasználásával valószínű reakciómechanizmus megfogalmazása
- Egy piridotetrazol-piridotriazol gyűrűtranszformáció ötletének gyakorlati megvalósítása
- Új típusú, multidrog-rezisztenciát gátló fenotiazinok felismerése és szintézise
- Egy azaborinin gyűrűváz első előállítása
- Sikeres gyűrűzárás pirrolo[3,2-c]izokinolinokhoz

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A. Múlt

Dr. Messmer András (1922 – 2007)

Prof. Dr. Günther Snatzke (1928-1992)

B. Jelen

Dr. Riedl Zsuzsanna
Dr. Timári Géza
Dr. Bátori Sándor
Dr. Kotschy András
Dr. Soós Tibor
Prof. Mátyus Péter

Dr. Czugler Mátyás
Dr. Bombicz Petra
Dr. Egyed Orsolya
Dr. Vékey Károly
Dr. Drahos László
Dr. Szabó Pál
Gömöry Ágnes

Prof. J. G. Schantl (Univ. Innsbruck)
Prof. G. Kollenz (Univ. Graz)
Prof. Bert Maes

Prof. Molnár József (Szegei Tudományegyetem)
Prof. Jean-Marie Pages (Univ. Marseille)
Prof. Leonard Amaral (Univ. Lisbon)

\$

OTKA
EU COST B16, ATENS

C. Jövő

A munkában résztvevő post. doc. / doktorandusz munkatársak:

Dr. Kövér Péter

Dr. Béres Mariann

Dr. Nagy Ildikó

Dr. Filák László

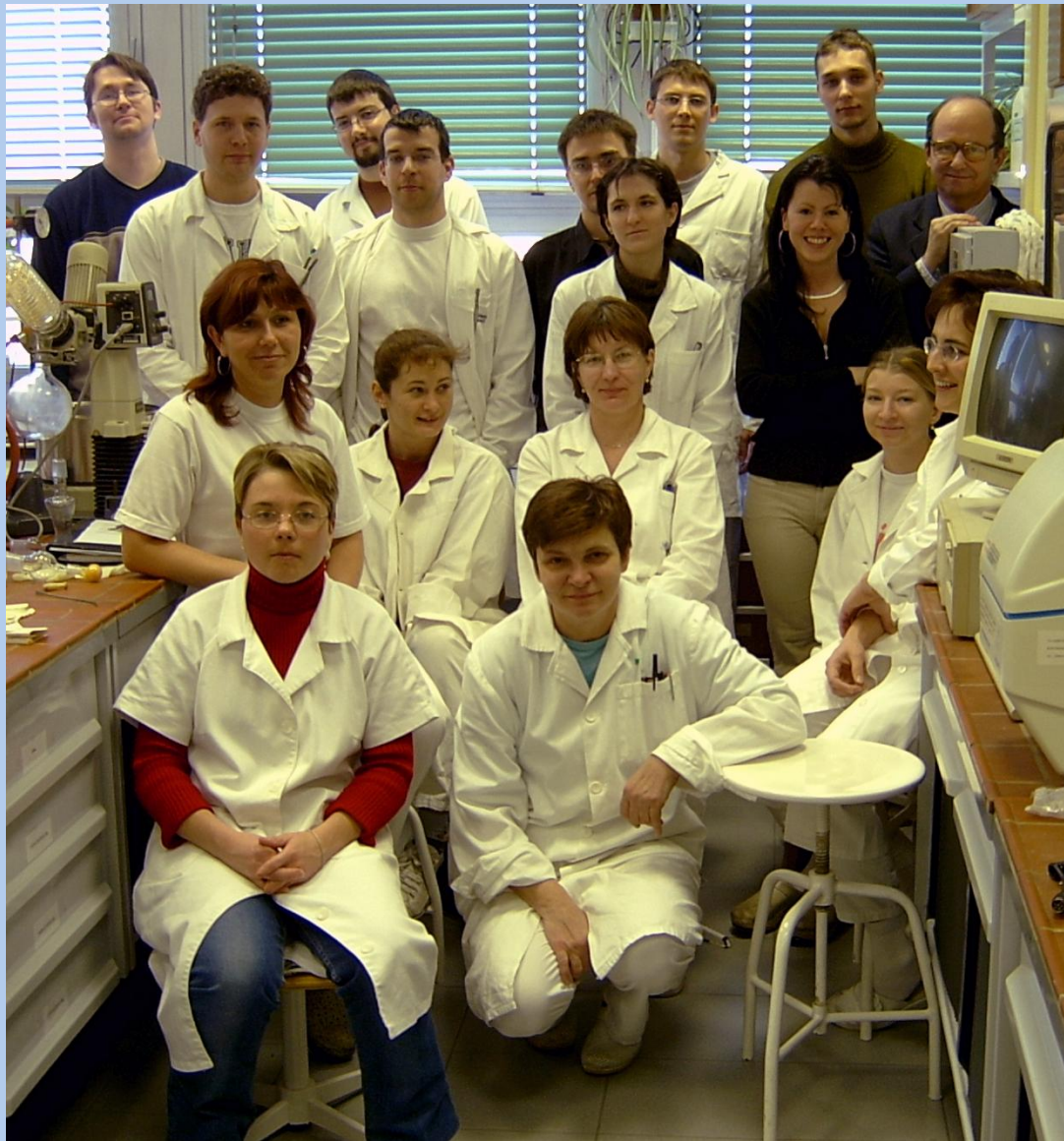
Dr. Ferenczi-Palkó Roberta

Dr. Rokob T. András

Vaskó Ágnes Gyöngyvér

Takács Daniella

Balog József

**KÖSZÖNÖM A
MEGTISZTELŐ
FIGYELMET!**